

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З
ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ»**

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік,
оподаткування та оцінювання
в бізнесі»

Ковальчук Наталії
Олександрівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Августова Олена
Олександрівна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2019

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра обліку та оподаткування
Ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Облік і оподаткування та оцінювання в бізнесі»

Затверджую

Зав. кафедри _____ Фоміна О.В.

«__» _____ 2019 р.

Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентів
Ковальчук Наталії Олександрівни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи

«Облік та оподаткування операцій з основними засобами»

Затверджена наказом ректора від «19» жовтня 2018 р. № 3842

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 05.11.2019р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Метою роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та оподаткування операцій з основними засобами

Об'єктом дослідження є процес обліку та оподаткування операцій з основними засобами

Предмет дослідження комплекс теоретичних, організаційних, методичних та практичних питань обліку та оподаткування операцій з основними засобами на прикладі ТОВ «Хостпро Лаб»

4. Перелік графічного матеріалу

Схеми, таблиці, діаграми, рисунки та ін.

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів

1.2. Концептуальні засади обліку та оподаткування основних засобів

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

2.1. Фінансовий облік руху основних засобів та узагальнення інформації про основні засоби у звітності на ТОВ «Хостпро Лаб»

2.2. Оподаткування та відображення у податковій звітності операцій з основними засобами

2.3. Управлінський облік операцій з основними засобами

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб»

3.2. Удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб» на основі застосування інформаційних систем

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1.	Затвердження плану ВКР та назви статті	19.10.18р.	19.10.18р.
2.	Наукова стаття	09.09.19р.	09.09.19р.
3.	Розділ 1	25.06.19р.	25.06.19р.
4.	Розділ 2	02.09.19р.	02.09.19р.
5.	Розділ 3	21.10.19р.	21.10.19р.
6.	Подання завершеної роботи для перевірки на плагіат	15.11.19р.	15.11.19р.
7.	Попередній захист роботи	05.11.19р.	05.11.19р.
8.	Подання роботи на кафедру	15.11.19р.	15.11.19р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	7
1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів	7
1.2. Концептуальні засади обліку та оподаткування основних засобів	14
Висновки за розділом 1	18
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»	20
2.1. Фінансовий облік руху основних засобів та узагальнення інформації про основні засоби у звітності ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»	20
2.2. Оподаткування та відображення у фінансовій звітності операцій з основними засобами	26
2.3. Управлінський облік операцій з основних засобами	29
Висновки за розділом 2	32
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»	34
3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»	34
3.2. Удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ» на основі застосування інформаційних систем	39
Висновки за розділом 3	42
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Теперішній процес еволюції держави потребує створення певного господарського циклу, радикальних перетворень у його існуванні та поєднанні інтересів усіх зацікавлених сторін. Існує потреба покращення системи облікової інформації, потрібної для ухвалення успішних управлінських рішень. Облік з кожним роком все ближче відповідає вимогам міжнародних стандартів, які потребують актуальної обізнаності від бухгалтера, вже не вузького спеціаліста, а професійного робітника, який проводить роботу по плануванню, контролю, оцінці та аналізу господарської діяльності організації, в тому числі основних засобів – ключового показника матеріально-технічної бази. Поміж всіх проблем, запропонованих практикою переходу до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, ключовим є позбавлення недоліків, пов'язаних з обліком, аналізом та контролем основних засобів, обліком витрат на їх ремонт та амортизацію. Ефективність ведення обліку основних засобів передбачає аналіз альтернативних напрямків облікової політики, створення оптимальних рішень, що не перешкоджають міжнародним стандартам бухгалтерського обліку.

Незначна кількість уваги надається обліково-економічній інформації про наявність і застосування основних засобів у сфері ІТ-послуг. Саме тому темою дипломної роботи було обрано «Облік та оподаткування операцій з основними засобами», яка безумовно є актуальною.

Значний внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів до розв'язання проблем обліку та оподаткування операцій основних засобів внесли вчені-економісти М.Т.Білуха [3], Ф. Ф. Бутинець [6], Л.К.Сук [77], А.Г. Загородній [15], В.В.Сопко, [76] В. Завгородній [15], С. Кужельний [35], В.Г. Лінник [35], В.С. Лень [37], С. Ф. Голов [9], М.У. Evans [83], Н.Ренман [84]. та інші. Їх дослідження щодо проблем теоретичного та практичного характеру вплинули на розвиток теорії обліку. Звісно, велика увага відводиться дослідженню сутності основних засобів, порядку документального оформлення операцій з ними, проблемам амортизації, ремонту та поліпшення основних засобів. Однак, питання оцінки й обліку основних засобів розкриваються з

позиції їх впливу на собівартість виробленої продукції або на розмір прибутку до оподаткування.

Вивчення теоретичних положень та існуючої практики організації і методики обліку основних засобів надали можливість відкрити ряд проблем, що сповільнюють процес обліку основних засобів та зменшують успішність їх застосування: різноманітні підходи до розкриття сутності основних засобів; відмінності при відображенні основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку, розбіжності, які спостерігаються при нарахуванні та обліку їх амортизації, а також контролі успішності застосуванні основних засобів у виробничому процесі. Через велику кількість і різноплановість досліджень, згадані питання вивчено поверхнево і потребують ретельного дослідження, через те, що існують зміни у методиці бухгалтерського обліку в цілому та, зокрема, основних засобів.

Метою дослідження є теоретико-методичних аспектів та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та оподаткування операцій з основними засобами.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- розглянути та узагальнити наявні теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «основні засоби»;
- визначити критерії класифікації основних засобів за різними ознаками;
- розкрити сутність оцінки основних засобів в сучасних умовах, визначити її вплив на фінансово-майновий стан підприємства;
- провести критичний аналіз нормативно – правової бази, що становить інформаційну базу дослідження;
- окреслити характеристику стану системи організації обліку основних засобів на ТОВ «Хостпро Лаб»;
- розглянути методики обліку основних засобів на ТОВ «Хостпро Лаб»;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності використання основних засобів, а також виявити фактори, які впливають на стан основних засобів;
- обґрунтувати напрями вдосконалення обліку на ТОВ «Хостпро Лаб».

Об'єктом дослідження є процес обліку та оподаткування операцій з основними засобами.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, організаційних, методичних та практичних питань обліку та оподаткування операцій з основними засобами на прикладі ТОВ «Хостпро Лаб».

Вирішення поставлених у роботі завдань досягнуто на основі застосування загальнонаукових методів аналізу та синтезу (для розкриття теоретичних аспектів обліку та контролю основних засобів), порівняння (при зіставленні фактичних даних за відповідні періоди), історичного, монографічного (при вивченні генезису категорії «основні засоби») спостереження (для визначення стану обліку та контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві), класифікації (при дослідженні питання класифікації основних засобів), індексний (для встановлення зв'язків та залежностей між ефективністю використання основних засобів та результатами діяльності господарства), економічного аналізу (при дослідженні особливостей зміни вартості та структури основних засобів, динаміки зміни результатів діяльності підприємства), табличний (для зображення аналітичної та статистичної інформації), узагальнення (при формуванні висновків на основі дослідження).

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із питань обліку та оподаткування операцій з основними засобами, нормативно-правові документи з питань обліку основних засобів, матеріали науково-практичних конференцій, дані обліку і звітності ТОВ «Хостпро Лаб».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення обліку та оподаткування операцій з основними засобами у практиці ТОВ «Хостпро Лаб».

Гіпотеза дослідження: облік та оподаткування операцій з основними засобами відіграє важливу роль в управлінні операційною діяльністю підприємства ІТ-сфери. Тому виникає потреба у подальших дослідженнях даного аспекту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні шляхів покращення обліку та оподаткування операцій з основними засобами

Апробація наукових досліджень. За результатами досліджень була опублікована стаття на тему «Організаційні аспекти обліку амортизації основних засобів на підприємстві» в збірнику наукових статей студентів магістрів «Облік та оподаткування» КНТЕУ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів

За сучасних умов прогресивного розвитку у сфері технологій основні засоби відіграють одну із головних ролей та є важливою і невід'ємною складовою балансу. Для реалізації будь-якої роботи потрібно створити матеріально – технічну базу, базис якої складають основні засоби.

Чітке розуміння кількості основних засобів дозволяє оцінити рівень забезпеченості необхідними умовами для здійснення фінансової діяльності підприємством. Відповідно від результативного їх застосування у майбутньому залежатимуть результати роботи. Саме тому основні засоби займають вагомe місце в господарській діяльності кожного підприємства України.

Беручи до уваги роль та місце основних засобів господарювання, у науковій літературі привернуто багато уваги науково-теоретичним основам питань обліку, проте єдиної думки, щодо визначення змісту терміну «основні засоби» науковцями так і не досягнуто. Якщо розглядати розвиток даного економічного терміну як основні засоби, то першим вченим, який виділив це поняття, був А.Сміт. Він ввів у політичну економію підсумковий термін основного та оборотного капіталу. Так, він бачив відмінність між основним і оборотним капіталом спосіб, у який вони приносять дохід. Що стосується саме основного капіталу, то, на його думку, основний капітал – це капітал, зосереджений на поліпшення землі, купівлю машин та устаткування, інструментів та інших предметів, які приносять дохід, лишаючись в одній і тій же натурально-речовій формі в одного власника [48].

Продовженням робіт А. Сміта є дослідження Д.Рікардо в основі поділу капіталу на основний та оборотний міститься термін використання цих складових капіталу. Він правильно зауважив, що ідентичний тип капіталу, залежно від галузі, де він міститься або досліджується, може брати участь або як

основний, або як оборотний капітал [48].

Як окрему економічну термін «основні засоби» стали досліджувати на сучасному етапі економічного зростання. У роботах економістів-класиків аналізували лише категорію капіталу, до якої як одну зі складових включали об'єкти необоротних активів[55].

Проаналізувавши зміст різних наукових джерел у додатку А можна зробити висновок, що визначення поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України, які регулюють їх бухгалтерський облік, призводять до деякої плутанини щодо розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об'єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню. Однак норми податкового законодавства акцентують увагу на особливостях визнання об'єкту основних засобів активом, тобто лише у тому випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку»[67,82].

На основі проведеного аналізу сутності поняття можна зробити висновок про те, що більшість науковців при розгляді сутнісних ознак, основні засоби, акцентують увагу на матеріальних активах підприємства [4,9,30,34].

Узагальнюючи вищевикладені підходи, основні засоби пропонуємо визначати дану економічну категорію як матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного строку експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності підприємством, так і під час виконання адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної господарської діяльності – надані послуги або товар[6,45].

Відповідно до Податкового кодексу України [57] визначено 16 груп основних засобів і мінімальні терміни корисного використання об'єктів основних засобів. Підприємство може самостійно визначати терміни служби устаткування відповідним наказом, виходячи з очікувань підприємства з урахуванням потужності або продуктивності основного засобу, фізичного та

морального зносу, що передбачається, правових або інших обмежень щодо терміну корисного використання об'єкта основних засобів тощо, що матиме вагомий вплив на величину амортизаційних відрахувань. Проте терміни служби не можуть бути меншими, ніж встановлені та наведені у додатку Б. Для таких груп основних засобів, як земельні ділянки та природні ресурси, мінімальні терміни корисного використання не встановлено, оскільки на них амортизація не нараховується. Також не встановлено мінімальних термінів корисного використання для малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів – вони амортизуються або повністю в перший місяць використання об'єкта, або в розмірі 50 % в перший місяць використання та 50 % у місяці вилучення з активів[57].

Для правильної організації обліку основних засобів необхідно їх чітко класифікувати за економічними та технічними параметрами. Чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання досліджуваних явищ, процесів, об'єктів, та можливостей управління ними.

Використовуються різні ознаки класифікації основних засобів. Один із способів групування основних засобів зображений на (рис. 1.1).

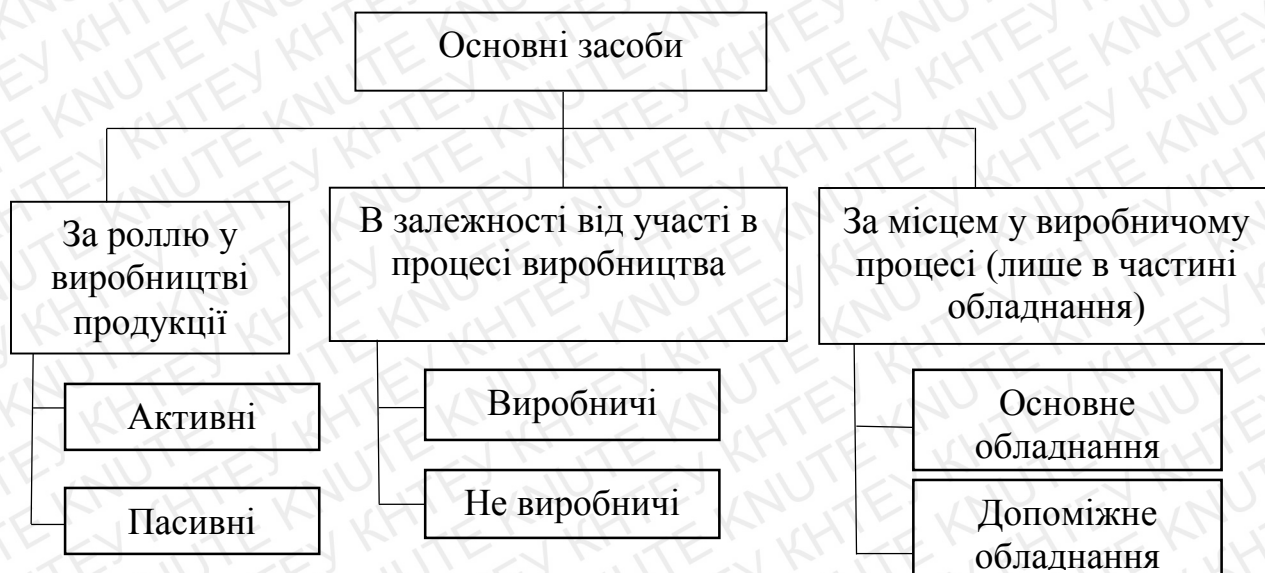

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів

Джерело: систематизовано автором на основі [29]

Отже, в залежності від участі у виробничому процесі основні засоби поділяються на дві групи: виробничі та невиробничі. Виробничі основні засоби

прямо або опосередковано беруть участь у виробництві матеріальних цінностей, до їх складу включають: будинки, споруди, машини та обладнання тощо. Невиробничі основні засоби не приймають участі у виробничому процесі та до них відносяться житлові будинки, поліклініки, установи та інші основні засоби нематеріальної сфери. [4,81]

За роллю у виробництві продукції основні засоби поділяються на активні та пасивні. Активні основні засоби безпосередньо беруть участь в переміщенні та переробці сировини, матеріалів, комплектуючих. До них відносяться машини, обладнання, транспортні засоби, тощо. Обладнання також поділяється на дві групи: основне та допоміжне обладнання. Безпосередньо на основному обладнанні в процесі виробництва створюються матеріальні цінності – це верстати, механізми. Допоміжне обладнання призначене для здійснення різних операцій, що забезпечують процес виробництва, наприклад передавальні пристрої. Пасивні основні засоби не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва, але створюють необхідні для його існування умови, наприклад будівлі, споруди [29].

В різних галузях економіки структура основних засобів значно відрізняється, через те, що вона показує технічну структуру, особливості технології, спеціалізації та організації виробництва в цих галузях.

Важливим аспектом фінансового обліку основних засобів є, безперервний процес їх оцінки тому, що у залежності від типу, стану, способу надходження основних засобів на підприємство існують різні види вартості основних засобів, які визначаються П(С)БО 7 «Основні засоби» [61].

Об'єкт основних засобів повинен відповідати критеріям визнання його таким, зокрема:

- є вірогідність отримання економічних вигод від його використання;
- він може бути надійно (справедливо) оцінений у вартісному вимірі[52].

З тієї причини, що основні засоби функціонують тривалий період часу і частинами відносять свою вартість на вартість робіт чи послуг, зберігаючи при

цьому свою майнову вартість, вони мають кілька видів грошової оцінки.

Види оцінок основних засобів наведені у в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Види оцінок основних засобів

Види оцінок	Характеристика	Застосування
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів	При зарахуванні на баланс придбаних (створених) основних засобів
Залишкова вартість	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю і сумою зносу основних засобів	При визначенні підсумку валюти балансу
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)	При проведенні розрахунку сум амортизації основних засобів, при списанні об'єкта основних засобів
Справедлива вартість	Сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання у результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами	При проведенні переоцінок основних засобів, отриманні основних засобів в обмін на інші активи, безоплатному їх отриманні
Переоцінена вартість	Вартість необоротних активів після їх переоцінки.	При проведенні переоцінок основних засобів у разі, якщо залишкова вартість об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу
Вартість, що амортизується	Первісна або переоцінена вартість об'єкта основних засобів за вирахуванням ліквідаційної вартості	При визначенні сум амортизації основних засобів

Джерело: систематизовано автором на основі [45]

Якщо ж один об'єкт основних засобів складається із декількох частин, які мають різні строки експлуатації, то кожна із цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

У процесі експлуатації основні засоби, як відомо, поступово зношуються, унаслідок чого їхня первісна вартість зменшується. Первісна вартість основних засобів за винятком суми зносу називається залишковою вартістю. Залишкова вартість основних засобів, поряд із первісною, знаходить своє відображення у

балансі підприємства. Натомість у валюту (підсумок) балансу включається лише їх залишкова вартість. Залишкова вартість об'єктів постійно зменшується внаслідок їх зносу.

Залежно від того, яким шляхом надходять основні засоби на підприємство, формується їх первісна вартість. Формування первісної вартості основних засобів у залежності від способу їх надходження на підприємство представлено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Формування первісної вартості основних засобів у бухгалтерському обліку

Спосіб надходження	Порядок формування первісної вартості
Придбання ОЗ за плату	первісна вартість придбаних об'єктів ОЗ складається з таких витрат: — сум, що виплачуються постачальникам; — реєстраційних зборів, держмита та інших аналогічних платежів; — сум ввізного мита; — сум непрямих податків у зв'язку з придбанням (якщо вони не відшкодовуються підприємству); — витрат на страхування, ризиків доставки ОЗ; — витрат на установку, монтаж, налагоджування; — інших витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням ОЗ до стану, в якому вони придатні до використання.
Отримання ОЗ в обмін на подібний об'єкт	вартість дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта ОЗ. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю буде справедлива вартість переданого об'єкта із включенням різниці до витрат звітного періоду.
Отримання ОЗ в обмін на неподібний об'єкт	первісна вартість дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта ОЗ, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана під час обміну.
Безоплатне отримання ОЗ	первісна вартість дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, наведених у п. 8 П(С)БО 7.
Внесення ОЗ до статутного капіталу	здійснюється за погодженою засновниками (учасниками) підприємства їх справедливою вартістю з урахуванням витрат, наведених у п. 8 П(С)БО 7.
Переведення ОЗ з оборотних активів, товарів, готової продукції	первісна вартість дорівнює собівартості таких активів, яка визначається згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та 16 «Витрати».

Джерело: систематизовано автором на основі [74]

Згідно із Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність

в Україні» пріоритетною при оцінці активів підприємства вважається первісна вартість, проте не виключається можливість використання інших методів оцінки. Так, відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємства можуть оцінювати об'єкт основних засобів також і з використанням методу справедливої вартості [61].

Відповідно до П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» справедлива вартість – сума, за якою може здійснюватися обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежним сторонами [64].

Умови, при яких можна використати справедливу вартість: наявність активного ринку, доступність інформації про ціни, обізнаність і незалежність сторін угоди, компетентність, можливе підтвердження незалежним професійним оцінювачем.

За наявності активного ринку за справедливу вартість приймається справедлива ціна, при його відсутності – суб'єктивні оцінки, які пропонують на основі професійного судження оцінювача.

Найкращою оцінкою справедливої вартості служить ринкова вартість на монополізованому ринку, якщо ж останній з яких-небудь причин відсутній, то в якості оцінки приймається дисконтований дохід від цього активу; якщо ж і доходність не може бути надійно визначена, справедливою вартістю служить вартість відновлювальна. Для оцінки відновлювальної вартості визначаються поточні ціни на засоби аналогічного віку та параметрів експлуатації з урахуванням морального і фізичного зносу[69].

Оскільки проблема визначення справедливої ринкової вартості є досить складною розрахунково-аналітичним завданням, підприємство може залучати незалежного оцінювача, який має відповідну підготовку, досвід і сертифікаційний документ на право проведення робіт по оцінці. Оцінювач визначає справедливу вартість основного засобу на підставі розроблених методик та видає підтверджуючий документ – висновок про вартість об'єкта оцінки. Вартість об'єктів, визначена незалежним оцінювачем, має бути

закріплена в обліковій політиці, документально та в аналітичному обліку.

Отже, доведено, що існує низка точок зору, щодо трактування визначення «основні засоби» та їх класифікації. Також варто зазначити про недоліки, пов'язані з визначенням вартості основних засобів. У міжнародному обліку особливе місце займає поняття «справедливої вартості», оцінку за цією вартістю використовують і в українській обліковій практиці, але у тексті П(С)БО 7[61] не наведено визначення даного поняття, воно міститься тільки у П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»[64]. Ці невизначеності можуть призвести до суттєвих помилок у обліку.

Отже, у ході дослідження сутності та впливу оцінки основних засобів на фінансовий стан підприємства довели, що саме від правильної оцінки залежить достовірність відображення інформації у звітності, якою користуються зовнішні користувачі, зокрема і інвестори, які оцінюють привабливість того чи іншого господарства. Одним із критеріїв такої оцінки є вартість основних засобів, наявних на підприємстві.

1.2. Концептуальні засади обліку та оподаткування основних засобів

Діяльність підприємства прямо залежить від ефективного використання наявних на ньому основних засобів. Саме основні засоби становлять основу для здійснення суб'єктом господарювання його діяльності. Тому доцільно проаналізувати систему нормативно – правових актів, вимоги яких повинні враховувати підприємства при організації обліку основних засобів.

Дослідження літературних джерел та поглиблений економіко-правовий аналіз чинної нормативної бази дозволяє класифікувати системи управління основних засобів на макро- та мікросистему, тобто система бухгалтерського обліку розглядається на рівні держави та на рівні окремого підприємства. Кожна з них має свої ознаки та структурні елементи. Макросистема облік основних засобів, ефективності та інтенсивності їх використання в підприємствах регулюють нормативні документи[67].

На макрорівні це передбачає існування держави як суб'єкта світової

економіки, налагодження ділових стосунків з іншими країнами, підвищення рівня економічного і соціального розвитку, добробуту населення. Держава ставить перед собою завдання, вирішення яких потребує насамперед повноцінного і раціонального функціонування господарюючих суб'єктів - підприємств, які виступають складовими частинами єдиного господарського механізму країни. А це в свою чергу потребує постійного вдосконалення управління господарськими процесами в усіх сферах господарювання, і звичайно ж це стосується підприємств сфери послуг в ІТ індустрії.

Правове регулювання використання основних засобів здійснюється на підставі: законів і постанов органу законодавчої влади.

Нормативно-правове забезпечення є важливим аспектом для збереження стабільності розвитку системи бухгалтерського обліку і створення належних умов для послідовного та раціонального здійснення нею притаманних бухгалтерському обліку функцій у конкретному економіко-правовому середовищі [55].

Останньою зміною законодавчої бази, яка вплинула на облік основних засобів, була зміна трактування «невиробничих» засобів. Згідно з оновленою нормою пп. 138.3.2 ПКУ з 2017 року терміни «невиробничі основні засоби» означають основні засоби, не призначені для використання в господарській діяльності платника податку [57]. До цієї правки невірними вважалися основні засоби, що не використовувалися в господарській діяльності. Таким чином, підприємство визначає, що основні засоби є невірними на момент їх придбання або коли вирішило, що вони не призначені для використання в господарській діяльності [57].

Нормативно-правові акти повинні забезпечити відповідність національної системи бухгалтерського обліку загальновизнаним підходам до ведення бухгалтерського обліку, створити модель взаємодії систем обліку та оподаткування, переглянути допустимі способи оцінки майна та зобов'язань, створити умови для поглиблення аналітичності облікової інформації та забезпечення доступності (публічності) фінансової звітності.

Одним з нормативних актів першої групи є Господарський Кодекс України, який визначає основні напрямки та джерела формування майна підприємства за рахунок розміщення капіталу. Так, майно підприємства відповідно до становлять основні засоби та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства. Як бачимо дане визначення не відображає повної сутності необоротних активів, так як у визначенні присутні лише основні засоби підприємства [11].

Окрім того, законодавчо закріплено основні права підприємства на майно, переданого йому засновниками і учасниками у власність; продукції, виробленої товариством у результаті господарської діяльності; одержаних доходів та іншого майна.

Для організації та ефективного управління основними засобами проведемо аналіз нормативної-правової бази з обліку та оподаткування основних засобів на ІТ-підприємстві (дод. В).

Таким чином, розглянуті вище нормативні документи регулюють розміщення капіталу в активи (майно) підприємства, що дає змогу юридично правильно здійснювати підприємницьку діяльність.

Бухгалтерський облік основних засобів будується на основі П(С)БО 7 «Основні засоби»[61]. Зміни до П(С)БО 7 внесли деякі поправки до визначення об'єкту основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями та приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. Нове формулювання точніше, ніж попереднє. Тепер можна чітко сказати, що для співвласників кожна частина основних засобів буде окремим об'єктом зі своєю вартістю, пропорційною до контрольованої частки[61].

Істотні поправки додано до визначення первинної вартості об'єкта основних засобів при його купівлі: до сум, витрачених на установлення, монтаж і налагодження, додані витрати підприємства на транспортування.

Порівнюючи облік основних засобів (дод. Г) за П(С)БО 7 [61] та МСБО 16 [46], слід виділити їх відмінність у визнанні витрат на поліпшення основних засобів. Згідно МСБО 16 [46] критеріями визнання витрат на поліпшення основних засобів є наявність ймовірності надходження майбутніх економічних вигод, пов'язаних з об'єктом, на підприємство та достовірність оцінки собівартості такого об'єкта [51].

В процесі господарської діяльності залишкова вартість об'єкта основних засобів може суттєво відрізнятись від його справедливої вартості на дату балансу. В такому випадку підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів. Зміни до П(С)БО 7 «Основні засоби» надають право самостійного вирішення підприємством, яка сума такого відхилення для нього істотна.

У теперішньому стані законодавчих актів України, що регулюють фінансово-господарський механізм, негативним, на нашу думку, є велика їх численність. Більшість з них є затвердженими органами влади змінами і доповненнями до законів і підзаконних актів, що є незручним для користувача, бо щоб одержати повний зміст оновленого нормативного документу потрібно співставити декілька його змінених варіантів.

Таким чином, важливим аспектом нормативного забезпечення є збереження стабільності розвитку системи бухгалтерського обліку і створення належних умов для послідовного та раціонального здійснення нею притаманних бухгалтерському обліку функцій у конкретному економіко-правовому середовищі.

Розглянувши теоретичні аспекти та проблемні питання обліку, оцінювання та оподаткування представлені в літературних джерелах було узагальнено інформацію спеціальної літератури.

Як бачимо питання основних засобів досить суттєво висвітлено у періодичних виданнях, але дане питання розглядається у більшості випадків

лише з точки зору бухгалтерського та податкового обліку придбання, використання та ліквідації основних засобів підприємства.

Необхідно зазначити, що даної теоретичної бази було достатньо для опрацювання та застосування для написання випускної кваліфікаційної роботи. Конкретизація загальнотеоретичних навичок повинна робитися з урахуванням змін в економіці, організаційних формах господарювання, відповідно змінам законодавства з порядку обліку та здійснення обліку фінансово-господарської діяльності підприємств.

Отже, дослідивши літературу що стосується обліку основних засобів можна зробити висновки: по-перше, недосконалість нормативно-правового забезпечення, що стосується навіть визначень, по-друге, велика кількість нормативно-правових документів, особливо при здійсненні особливих операцій з основними засобами, таких як бартер, реалізація тощо.

Часті зміни законодавчих актів значно ускладнюють роботу бухгалтерів, які ведуть облік основних засобів підприємства. Адже непродумані зміни положень нормативної бази призводять до виникнення низки неточностей та суперечностей, а обліковці, не знайшовши чітких відповідей та стикнувшись із проти річчями у положеннях головних нормативних документів, змушені по декілька разів змінювати дані документації по підприємству та звітів.

Питання обліку та оподаткування операцій з основними засобами широко висвітлені у нормативних документах, але у зв'язку зі змінами умов господарювання вони потребують подальшого дослідження з метою пошуку шляхів удосконалення обліку, аналізу та контролю основних засобів підприємства.

Висновки за розділом 1

Досліджено генезу теоретико-методичних підходів до визначення сутності категорії «основні засоби»; наведено класифікацію основних засобів, яка є найпоширенішою у бухгалтерському обліку; розкрито сутність різних видів оцінок основних засобів у залежності від способу їх надходження на підприємство. Наведено та проаналізовано нормативно – правову базу, яка

регулює питання обліку та оцінки основних засобів.

За результатами дослідження підходів різних науковців та нормативних документах основні засоби можна визначати як матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного строку експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності підприємством, так і під час виконання адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної господарської діяльності – надані послуги або товар.

У ході дослідження нормативно – правової бази з питань обліку основних засобів виявили, що найбільш повно специфіку їх обліку розкриває П(С)БО 7 «Основні засоби». У сфері податкових аспектів ці питання найкраще висвітлює Податковий кодекс України, прийняття якого внесло низку позитивних зрушень у систему обліку, зокрема дозволило зблизити бухгалтерський та податковий облік. Так, запропонована у ньому класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів є максимально наближеною до тієї, яка використовується в бухгалтерському обліку. Та, незважаючи на часті зміни у наведених у роботі законах та інших нормативних актах, наведені вище документи мають недоліки, основним із яких є те, що деякі є застарілими, а тому часто суперечать один одному у своїх положеннях. Це стосується зокрема питань, щодо віднесення витрат на ремонт та поліпшення основних засобів, суперечності при розрахунку та обліку амортизації основних засобів, щодо яких у нормах П(С)БО 7 та Податкового кодексу є суттєві розбіжності. Тому необхідним є перегляд нормативно – правової бази та приведення її у відповідність сучасним вимогам.

Отже, у наказі про облікову політику, щодо об'єктів основних засобів, необхідно відображати усі принципові питання, щодо яких є альтернативні рішення. Слід прагнути обирати саме такі принципи і методи, які б сприяли формуванню реальних фінансових показників щодо результатів діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

2.1. Фінансовий облік руху основних засобів та узагальнення інформації про основні засоби у звітності ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

В сучасному світі поступово розширюється перелік послуг і технологій, які реалізуються в Інтернеті. Серед таких послуг найпоширенішими є послуги, які ґрунтуються на наданні сервера у користування іншим особам. Саме таке підприємство, що надає послуги хостингу являється об'єктом дослідження у випускній кваліфікаційній роботі – ТОВ «Хостпро Лаб».

ТОВ «Хостпро Лаб» – це підприємство, яке є успішним українським хостинг-провайдером, який допомагає більше ніж сто тисячам сайтам бути цілодобово доступними для користувачів на ринку ІТ-послуг вже понад вісімнадцять років. За довгу роботу на ринку провайдерів ТОВ «Хостпро Лаб» встановили високий рівень з надання ІТ-послуг, створивши сучасний, якісний, надійний та стабільний хостинг в Україні. Для власників сайтів хостинг відіграє важливу роль. Адже якщо він буде працювати некоректно, веб-сторінка постійно буде недоступною користувачам, а пошукові системи навряд чи зможуть її індексувати. ІТ-компанія, що надає місця на сервері, забезпечує клієнтам цілодобову технічну підтримку, гарантуючи цим безпеку збереження даних їхніх клієнтів. Також підприємство ТОВ «Хостпро Лаб» надає ряд додаткових послуг, пов'язаних з формуванням та масштабуванням ІТ-інфраструктури замовників, консультуванням з приводу налаштування програмного забезпечення у сфері управління базами даних, створення додаткового програмного забезпечення для інтеграції ERP-систем з хмарними сервісами[72].

Статутний капітал ТОВ «Хостпро Лаб» становить п'ятдесят тисяч гривень. Знаходиться за адресою м. Київ, вул. Юрія Поправки, 4/39-А.

Основним напрямком діяльності ТОВ «Хостпро Лаб» є оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність [71].

ТОВ «Хостпро Лаб» має досвідчених, висококваліфікованих фахівців, а також забезпечена необхідною випробувальною і виробничою базою і може надавати ІТ-послуги, створивши кращий, сучасний, якісний, надійний і стабільний хостинг сайтів в Україні.

Для здійснення аналізу фінансово - майнового стану підприємства розглянемо основні економічні показники, які надають можливість розглянути сучасний стан та спрогнозувати подальші перспективні напрями його діяльності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень (дод. Д, Ж, З).

Розкриваючи зміст питання фінансового обліку, також варто надати коротку характеристику внутрішнього середовища діяльності підприємства ТОВ «Хостпро Лаб». Організаційну структуру підприємства наведено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «Хостпро Лаб»

Джерело: авторська розробка за даними підприємства [72]

З наведеної організаційної структури підприємства видно, що вона сформована за лінійним принципом. Керівником підприємства є директор, який виконує основні функції бізнес-адміністрування. Заступник директора виконує адміністративно-господарські функції. Бухгалтерський облік господарської діяльності ТОВ «Хостпро Лаб» здійснює бухгалтер. Збір, попередня обробка і формуванні бухгалтерських даних здійснюється в бухгалтерії підприємства.

Взаємодія зі сторонніми організаціями полягає в отриманні із банку

Виписок за рахунками, копій доданих до них документів. Також бухгалтерія надсилає податкові декларації, фінансові звіти до Державної податкової служби через програму «Медок».

Фінансовий облік основних засобів на досліджуваному підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб» ведуть на основі П(С)БО 7 «Основні засоби, а також із використанням уточненого Плану рахунків фінансового обліку й Інструкції про його застосування.

Для первинного обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві використовують форми первинних документів, що схематично відображені на рис. 2.2. та призначення яких систематизовано (дод. И)

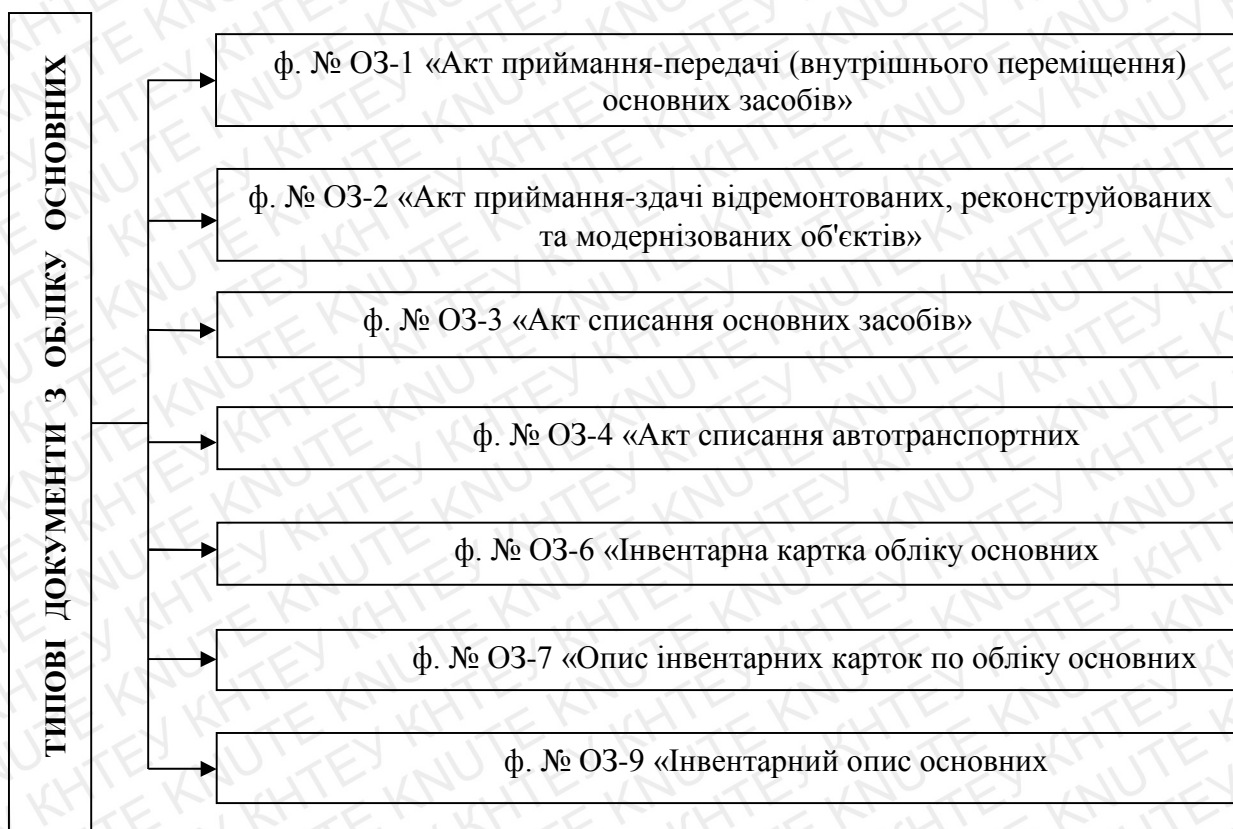

Рис. 2.2. Типові форми первинних документів

Джерело: систематизовано автором на основі [49]

Облікова політика ТОВ «Хостпро Лаб» висвітлена у Наказі про облікову політику. Ведення обліку, згідно з Наказом про облікову політику досліджуваного підприємства здійснюється за Журнально – ордерною формою.

На сьогодні на підприємстві з метою забезпечення безперервності відображення операцій та достовірної оцінки активів, зобов'язань і капіталу на підприємстві застосовується комп'ютерна бухгалтерська програма, яка є

автоматизованим варіантом Журнально – Ордерної форми обліку. Дана програма розроблена програмістами компанії ТОВ «Хостпро Лаб». Переваги автоматизованої форми обліку полягають у тому, що скорочуються обсяги паперового документообігу, з'являється можливість у будь-який час сформувати необхідні документи із наперед заданими параметрами та умовами, у розрізі потрібних показників.

У Наказі про облікову політику досліджуваного підприємства зазначено, що з метою підтвердження реальності фінансової звітності проводиться інвентаризація майна незалежно від його місцезнаходження, а також усіх видів фінансових зобов'язань. Інвентаризація оборотних активів проводиться один раз на квартал. Технологія побудови обліку в програмі наведена на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Схема бухгалтерського обліку в комп'ютерній програмі, яка розроблена фахівцями ТОВ «Хостпро Лаб» [72]

Основні елементи облікової політики щодо обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Елементи облікової політики ТОВ «Хостпро Лаб»

Складовий елемент облікової політики	Варіант, обраний підприємством
Методи амортизації основних засобів	Прямолінійний
Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів	В першому місяці їх використання в розмірі 100 % вартості
Переоцінка необоротних активів	Проводиться у разі суттєвого відхилення балансової вартості активу від його справедливої вартості
Методи амортизації нематеріальних активів	Прямолінійний
Методи оцінки вибуття запасів	Сировина і матеріали, призначені для виробничих потреб – за середньозваженою собівартістю; послуги – за цінами продажу.

Джерело: авторська розробка на основі [43]

Аналіз Наказу про облікову політику ТОВ «Хостпро Лаб» дозволив виявити ряд недоліків:

- не наведена вартісна межа віднесення активів до основних засобів;
- відсутній порядок визначення ліквідаційної вартості основних засобів;
- не визначено межу суттєвості.

У Відомості нарахування амортизації в бухгалтерській програмі по кожному об'єкту основних засобів, зазначено дані про їх кількість, початкову та залишкову вартість, метод розрахунку зносу, ліквідаційну вартість, строк використання та суму нарахованого зносу. У підсумку визначено загальну залишкову та первісну вартість по всіх основних засобах та загальну суму зносу.

Вартість основних засобів може змінюватися під впливом зміни ситуацій на ринку, тому підприємству необхідно дооцінювати або уцінювати основні фонди і нематеріальні активи. Підприємство переоцінює об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (більше ніж на 10%) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінювання об'єкта основних

засобів на ту саму дату переоцінюють усі об'єкти групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

На основі відомостей відображаються дані в обліку та узагальнюються у аналізі рахунку 13. Ознайомимося з типовими кореспонденціями рахунків по обліку нарахування зносу на основні засоби ТОВ «Хостпро Лаб» за вересень 2019 рік в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Бухгалтерські проведення з обліку зносу основних засобів на підприємстві

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн..
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Відображено знос реалізованих основних засобів	13	105	12 171,14
2.	Нараховано амортизацію обладнання, що використовується у процесі надання послуг	23	13	83 142,56
3.	Нараховано амортизацію на основні засоби	91	13	147073,30
4.	Нараховано амортизацію на основні засоби адміністративного призначення	92	13	8 075,43
5.	Нараховано амортизацію на основні засоби, що забезпечують надання послуг	93	13	2 382,74
6.	Списано суму зносу на інші витрати діяльності	949	13	267,00

Джерело: систематизовано на основі [72]

Забезпеченість основними засобами здійснює ефективне ведення виробничої діяльності. Для того, щоб основні засоби були в робочому стані, власник підприємства виділяє кошти на ремонт, модернізацію, а також інші види поліпшення об'єктів основних засобів. На ТОВ «Хостпро Лаб», такі витрати визначаються витратами звітного періоду і можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо витрати на значний огляд і капітальний ремонт можуть бути ідентифіковані з окремою амортизованою їх частиною.

Отже, провівши аналіз організації обліку основних засобів ТОВ «Хостпро Лаб», можна зробити висновок, що облік основних засобів відповідає всім необхідним вимогам нормативно-правових актів. Своєчасність та відображення в повній мірі забезпечується завдяки веденню обліку в автоматизованій формі. Надання достовірної і правдивої інформації для прийняття правильних рішень користувачам інформації також є важливою рисою на підприємстві.

2.2. Оподаткування та відображення у фінансовій звітності операцій з основними засобами

Звітність, як елемент методу бухгалтерського обліку, є його завершальним етапом. Вона призначена для використання як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами і є джерелом інформації для прийняття рішень на внутрішньому і зовнішньому рівнях.

Підприємство ТОВ «Хостпро Лаб» здійснює бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, складає фінансову, статистичну, податкову звітність, і подає її у встановленому порядку і обсязі відповідним органам, а також засновнику. Статистична, фінансова та податкова звітність складається та подається до відповідних органів у повному обсязі суб'єкта малого підприємства.

Особливого значення набуває вивчення методики і техніки складання фінансової звітності підприємства, у тому числі й у частині відображення в ній операцій з основними засобами.

Згідно П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» підприємство на дату балансу оцінює, чи існують ознаки можливого зменшення активу, і на підставі такої оцінки, відображає у звітності втрати від зменшення корисності активів та вигоди від відновлення корисності груп активів, які генерують грошові потоки [60].

Про зменшення корисності активу може свідчити: зменшення ринкової вартості основного засобу протягом звітного періоду на суттєво більшу величину, ніж очіувалося, за старіння або фізичне пошкодження основного засобу та інші свідчення того, що ефективність його використання буде гіршою, ніж очіувалося.

Під втратами від зменшення корисності розуміють суму, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів включаються до складу витрат звітного періоду із збільшенням у балансі суми зносу основних засобів, а сума вигід від відновлення корисності основних засобів, відображається визнанням доходу з одночасним зменшенням суми зносу об'єкта

основних засобів.

Якщо підприємству відомо про непередбачені збитки з основними засобами і воно може їх визначити, то сума таких збитків відображається у звіті про фінансові результати. У разі неможливості визначення величини збитків, вони відображаються у примітках до звіту.

У звіті про рух грошових коштів знаходять своє відображення надходження від реалізації основних засобів.

Окремим елементом річної фінансової звітності є Примітки. Вимоги до розкриття інформації про основні засоби у Примітках до фінансової звітності визначені у П(С)БО 7. Зокрема у примітках наводиться інформація про:

- наявність та рух основних засобів у звітному році (первісна вартість та сума зносу на початок і на кінець звітного періоду, сума зміни первісної вартості та суми зносу у результаті переоцінки, первісна вартість та сума основних засобів, які вибули, сума амортизації);
- первісна вартість і сума зносу основних засобів, щодо яких існують обмеження володіння, користування і розпорядження;
- інформація про зміну розміру додаткового капіталу у результаті переоцінки основних засобів.

Таке відображення дає змогу отримати більш точну та розширену інформацію про наявність та рух основних засобів протягом звітного періоду.

Із метою запобігання появи викривлень у звітності слід уникати наступних типових помилок:

- відображення у обліку та звітності активів, що не відповідають критеріям визнання (активів, що підлягають списанню);
- помилки класифікація;
- недотримання вартісного критерію, встановленого для відокремлення малоцінних необоротних матеріальних активів та основних засобів, встановлених у обліковій політиці господарства;
- некоректне використання рахунків бухгалтерського обліку, яке не відповідає Інструкції про застосування плану рахунків, що призводить до

викривлення інформації у фінансових звітах.

Однією із ключових форм фінансової звітності є баланс. Пропоную розглянути методику відображення в балансі необоротних активів, оскільки саме необоротні активи становлять перший розділ балансу підприємства.

Якщо розглядати порядок відображення інформація про основні засоби у звітності, то варто відмітити, що такі дані наводяться у формі 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» у розділі I «Необоротні активи» (рядках 1010-12).

Основні засоби підприємство відображаються у рядку 1010 балансу. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість та сума зносу наводяться довідково.

У балансі виробничі та невиробничі основні засоби відображають однією статтею. До речі, існує думка про недоцільність поєднання в обліку і відображення в балансі, як єдиного, виробничих і невиробничих основних засобів, оскільки останні є активом, що відображає тільки матеріальні цінності підприємства, а не виконує функцій засобів праці та не відображує виробничі потужності підприємства.

У рядку 1011 відображається первісна вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. У рядку 1012 сума їх зносу. У рядку 1010 відображається залишкова вартість основних засобів, яка визначається, як різниця між рядками 1011 та 1012.

У рядку 1005 «Незавершені капітальні інвестиції» відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів.

Отже, як бачимо основні засоби мають відображення у двох формах річних звітів. Але у формі 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)» вони відображаються в загальному вигляді, тобто відображається лише знос, первісна та залишкова вартість.

2.3. Управлінський облік операцій з основних засобами

Оскільки предметом управлінського обліку є сукупність об'єктів, за якою здійснюється управління діяльністю підприємства, то поряд з іншими сюди належать основні засоби.

Особливістю управлінського обліку на підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб» основних засобів є те, що вони обліковуються відповідно до центрів відповідальності - виробничих підрозділів, а саме відділів та ін., де вони закріплені за матеріально відповідальними особами. На досліджуваному підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб» це керівники відділів. Тому з кожним із цих працівників укладають договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

Безпосередній облік об'єктів ведуть в інвентарному списку основних засобів. Дані інвентарного списку основних засобів відповідають показникам інвентарних карточок обліку основних засобів, які відкривають на кожний об'єкт окремо, або на групу однотипних об'єктів, що надійшли на підприємство одночасно і мають однакові виробничо-господарське призначення, технічну характеристику та вартість.

Управлінський облік - це система, що включає планування і контроль діяльності. Тому тут важливою є інформація, що характеризує властивості об'єктів (потужність, місткість тощо) [6].

Таку інформацію можна отримати з проектно-кошторисної документації - на будівлі та споруди, і з технічних паспортів - на машини й обладнання, транспортні засоби тощо, які додають до інвентарних списків.

Періодично на підприємстві необхідно контролювати відповідність облікових даних і фактичної наявності основних засобів. З цією метою проводять інвентаризацію об'єктів, завдяки чому встановлюють фактичну наявність основних засобів, непридатні до експлуатації та відновлення будівлі, споруди, машини й устаткування, а також зайві та непотрібні підприємству основні засоби.

До початку інвентаризації основних засобів зазвичай перевіряють:

наявність і стан інвентарних карток; наявність і стан технічних паспортів або іншої технічної документації; наявність документів на основні засоби, здані або прийняті підприємством в оренду, на збереження. При виявленні розбіжностей або неточностей в обліку чи технічній документації в них внесуть відповідні виправлення й уточнення. Слід перевірити, чи всі документи на оприбуткування і вибуття основних засобів записано в реєстрах обліку, а також підготувати і впорядкувати основні засоби для перевірки в натурі за місцем їхнього зберігання. На підставі інвентаризації складають інвентаризаційні описи за затвердженими формами, залежно від груп і видів основних засобів.

На підприємствах необхідно забезпечити постійне оновлення основних засобів не тільки тому, що вони зношуються, а й для забезпечення як вищого рівня фондооснащеності виробництва та впровадження досягнень науково-технічного прогресу - єдиного фактору, який дає змогу кардинально підвищити рівень ефективності виробництва.

В управлінському обліку важливе значення має належність об'єктів до конкретних центрів відповідальності. Тому й передбачено, що «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» складається не тільки при надходженні основних засобів на підприємство, а й у всіх випадках передачі об'єктів від одного центру відповідальності до іншого.

Приймання основних засобів здійснює комісія, затверджена керівником підприємства. Важливо, щоб при цьому була ретельно перевірена комплектність об'єкта відповідно до проектно-кошторисної чи технічної документації.

Кожному об'єкту основних засобів присвоюють інвентарний номер, що є дуже важливою відмінною ознакою реєстрування в управлінському обліку, якщо врахувати, що на підприємствах експлуатуються, як правило, кілька однотипних, а то й однакових об'єктів. Інвентарні номери присвоюються за серійною ознакою і складаються з чотирьох чи п'ятизначних чисел. Ці номери наносяться фарбою або закріпленням жетонів на кожний об'єкт і зберігаються, як правило, за ними на весь період їхньої експлуатації на підприємстві. Навіть якщо об'єкти однотипні та обліковуються в одній інвентарній картці, кожному з них

присвоюють окремий інвентарний номер.

Інвентарні номери об'єктів, що вибули внаслідок зносу, реалізації і тощо, не можуть присвоюватись іншим основним засобам, котрі надійшли на підприємство. Орендовані основні засоби обліковуються в орендарів за інвентарними номерами, присвоєними орендодавцями [28].

Для забезпечення точності та оперативності управлінського обліку важливе значення має правильне визначення рахунків і об'єктів аналітичного управлінського обліку для віднесення амортизаційних відрахувань на витрати центрів відповідальності та видів продукції (робіт, послуг), виробництво (виконання) котрих здійснює цей структурний підрозділ [5].

Поряд із надходженням основних засобів на підприємствах через причини відбувається їхнє вибуття. При вибутті основних засобів унаслідок списання, важливим завданням управлінського обліку є забезпечення чіткого контролю за отриманими матеріальними цінностями від розбирання будівель і споруд, демонтажу машин і обладнання, оскільки часто окремі конструктивні елементи, вузли й агрегати можуть бути використані для ремонту чи реконструкції інших об'єктів. В окремих випадках при ліквідації, наприклад приладів, необхідно оприбуткувати дорогоцінні метали: золото, платину, срібло. Нехтування цим завдає значних втрат підприємствам і не може свідчити про ефективність управлінського обліку.

Тому для ліквідації будь-якого об'єкта доцільно затвердити комісію, що ретельно оглянула б усі отримані матеріали, вузли, агрегати, конструктивні елементи тощо, визначивши їхню можливу вартість, необхідну для розрахунку результатів списання основних засобів. Результати від списання об'єкта необхідні для відображення операцій у фінансовому обліку. Однак формуються вони за даними управлінського обліку про витрати на ліквідацію. Для забезпечення належного контролю за такими витратами доцільно попередньо скласти кошторис, тобто розрахунок, що є основним інструментом управлінського обліку та контролю витрат, а також критерієм оцінки діяльності управлінців центрів відповідальності. Саме так у вітчизняній практиці

здійснюється контроль щодо витрат у відомостях дефектів, але лише при ремонті машин, автотранспорту.

Відповідно до вище наведеного, можна запропонувати складання цього кошторису до початку розбирання (демонтажу, ліквідації) всіх без винятку основних засобів. Усі отримані внаслідок ліквідації основних засобів матеріальні цінності мають бути оприбутковані на склад, а потім використані за можливими напрямками, що засвідчується відповідними первинними документами. Здавання утилю, металобрухту на склад проводять за накладними. Якщо металобрухт реалізовано, заготівельник виписує приймальну квитанцію.

Таким чином, важливим завданням управлінського обліку є контроль за дотриманням правил експлуатації об'єктів основних засобів, своєчасного проведення профілактичних заходів щодо підтримання їх у робочому стані, поточного і капітального ремонтів. Крім негативного впливу на ефективність виробництва, послаблення такого контролю призводить до передчасного зносу об'єктів, чим також завдаються значні збитки підприємствам. У той же час використання основних засобів є ефективним лише протягом певного терміну. Закономірністю є те, що зі збільшенням термінів використання основних засобів численнішими і значимішими стають профілактичні заходи і ремонтні роботи, котрі навіть за умови, що їх проведення дає змогу далі експлуатувати основні засоби, стають економічно недоцільними, інколи перевищуючи за вартістю ціну основних об'єктів.

Висновки за розділом 2

У другому розділі проведено аналіз статутної діяльності підприємства та показників, які характеризують його прибутковість, ліквідність, платоспроможність та рентабельність дали змогу з'ясувати загальний стан розвитку ТОВ «Хостпро Лаб».

Ретельно дослідивши реальний стан системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві, виявлено ряд неточностей та недоліків, які проявляються як у формуванні облікової політики, так і у здійсненні обліку основних засобів. Результати дослідження зумовили необхідність розробки ряду заходів, щодо

підвищення ефективності ведення обліку на підприємстві, у тому числі основних засобів.

Проведене дослідження підтверджує, що належно організована робота бухгалтерії, обрана облікова політика, система бухгалтерського обліку відіграють важливе місце у забезпеченні ефективної діяльності будь – якого підприємства, у тому числі і ТОВ «Хостпро Лаб».

Доведено, що не можна нехтувати основними правилами та положеннями нормативних документів, які регулюють питання ведення обліку на підприємстві загалом та основних засобів зокрема, особливо це стосується положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Якнайраціональніше використання основних засобів підприємства сприяє поліпшенню всіх його економічних показників: зростанню продуктивності праці, збільшенню обсягу надаваних послуг, зниженню їх собівартості.

У ході дослідження виявлено недоліки, які проявляються в управлінні основними засобами на підприємстві та запропонували шляхи підвищення ефективності їх використання, враховуючи сферу діяльності товариства: постійне оновлення основних засобів, стимулювання роботи працівників, збільшення активної частини основних засобів, використання методів економіко – математичного моделювання при плануванні роботи підприємства.

Доведено, що дослідження ефективність використання основних засобів дозволить провести їх аналізу: розрахунок показників структури та динаміки, ефективності використання основних засобів, системи коефіцієнтів. Це дає змогу виявити резерви підвищення ефективності їх функціонування та як наслідок підвищити рівень отримуваних доходів. Економічний аналіз має важливе практичне значення і повинен ширше використовуватися на підприємствах, тим паче, що джерелами для його проведення є, як правило, дані первинного обліку та звітності підприємства.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ»

Одним із важливих напрямків удосконалення ефективності діяльності підприємства ТОВ «Хостпро Лаб» є підвищення ефективності надходження та використання наявних на ньому основних засобів. Адже від цього залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність надаваних ним послуг.

У ході аналізу дійшли до висновків, що підвищення ефективності використання основних засобів можливе за рахунок заходів:

- оновлення основних засобів підприємства. Це пояснюється тим, що частка основних засобів, придатних до використання з кожним роком знижується та швидко старіє, а оновлення відбувається повільніше ніж це потрібно;

- удосконалення структури основних засобів, а саме збільшення частки активної їх частини;

- зменшення кількості ручної роботи на всіх ділянках надання послуг. Особливо це стосується досліджуваного нами підприємства тому, що саме ІТ-сфера потребує постійного вдосконалення із запровадженням новітніх технологій. Впровадження сучасних технологій, модернізація обладнання дасть змогу підвищити ефективність використання основних засобів та розширити обсяг надаваних послуг, збільшити обсяги реалізації та фондівіддачу.

- підвищення кваліфікації робітників, які обслуговують об'єкти основних засобів, розробка оптимальних навчальних заходів, підвищення та розвиток матеріального та морального стимулювання робітників.

- для збільшення продуктивної роботи устаткування необхідно максимально скорочувати його простої, тобто раціонально його

використовувати. Адже можна припустити, що саме з цієї причини відбулося зниження фондівддачі активної частини основних засобів.

Вважаємо, що важливе місце у підвищенні ефективності використання основних засобів посідає аналіз їх використання за попередні періоди. Адже визначення системи коефіцієнтів, дослідження впливу окремих факторів дає змогу прослідкувати реальний стан основних засобів. Доцільно було б проводити порівняльний аналіз даних по аналогічних об'єктах основних засобів інших підприємств. На даному етапі на ТОВ «Хостпро Лаб» робота по аналізу взагалі не проводиться. Із метою запобігання накопичення застарілого обладнання підприємству необхідно звільнитися від застарілого обладнання.

Неможливо не зауважити про недоліки при первинному відображенні операцій з обліку основних засобів. Зокрема, це стосується заповнення первинних документів. При заповненні бланків бухгалтерією підприємства не заповнюються основні реквізити (коди, назви виробничих підрозділів, марка основних засобів).

Проблемою є і те, що типові форми, затверджені на законодавчому рівні застарілі акт приймання-передачі основних засобів (ф. 03-1), інвентарна картка (ф. № 03-6) та розрахунок амортизації основних засобів (ф. № 03-14), які використовує підприємство, не відповідають сучасним умовам господарювання. Прикла власне розробленого бланку амортизації основних засобів (ф. № 03-14) наведено в додатку Н. Із введенням в дію П(С)БО 7 «Основні засоби» необхідно ввести додаткові показники до регістрів аналітичного обліку основних засобів. Такими додатковими показниками можуть бути: справедлива вартість; сума дооцінки або уцінки об'єктів; метод нарахування амортизації. Такі показники доцільно ввести до акту приймання-передачі основних засобів (ф. 03-1) та інвентарної картки (ф. № 03-6).

У Наказі про облікову політику обов'язково потрібно зазначити, що на підприємстві використовується на більшості ділянок обліку автоматизована форма обліку. Зазначити, що визначення строків корисного використання основних засобів відбувається при зарахуванні активу на баланс наказом по

підприємству. Тобто виокремити та вдосконалити розділ Наказу про облікову політику в частині обліку основних засобів.

У зв'язку із викладеним вище пропонуємо заходи із вдосконалення обліку операцій з необоротними активами, наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Заходи щодо вдосконалення та підвищення ефективності діяльності підприємства

Заходи	Шляхи досягнення	Очікуваний результат
Удосконалення облікової політики підприємства	Доповнити Наказ про облікову політику положеннями щодо обліку основних засобів, вказати форму ведення бухгалтерського обліку	Запобігання помилок при відображенні операцій з основними засобами та визначенні результатів від таких операцій, правильнее нарахування сум амортизації, дасть змогу достовірно визначати результати діяльності
Удосконалення первинного обліку основних засобів	Розробка графіка документообігу руху первинних документів з обліку основних засобів. Уведення додаткових показників до реєстрів аналітичного обліку	Прискорення облікових операцій. Підвищення інформативності документації з руху основних засобів
Оптимізація чисельності працівників та підвищення їх кваліфікації	Переведення працівників на інші посади та перегляд посадових інструкцій із зазначенням конкретної ділянки перевірки обліку для кожного працівника	Правильне ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, допоможе уникнути помилок стосовно відображення статей обліку, шахрайства та інших порушень
Підвищення кваліфікації працівників	Проведення навчання, преміювання робітників	Підвищення продуктивності праці та підвищення виробітку

Джерело: систематизовано автором на основі [72]

У зв'язку з відсутністю на підприємстві графіка документообігу первинних документів, нами був запропонований власний варіант схеми руху документів з обліку основних засобів (дод. И)

Доцільним було б створення окремої служби внутрішнього контролю, або

хоча б призначення відповідальної особи, у посадовій інструкції буде передбачено виконання функцій по проведенню документального контролю, адже по суті, окрім бухгалтера правильність обліку в цілому та основних засобів і інших необоротних матеріальних активів зокрема у ході роботи ніхто не перевіряє. Тим паче із наявних документів було виявлено, що у них існують деякі відхилення в сумах, що ще раз доводить необхідність проведення додаткових перевірок.

У ході дослідження було з'ясовано, що на підприємстві існує ряд неточностей обліку, у тому числі пов'язаних безпосередньо з обліком основних засобів. Так, у Наказі про облікову політику недостатньо розкрита інформація щодо основних аспектів відображення у обліку основних засобів, не затверджено графіка документообігу первинних документів з обліку основних засобів, який містив би перелік документів, оформлення яких відноситься до функціональних обов'язків виконавця, терміни їх подання та підрозділи підприємства, установи, до яких передаються ці документи, строки передачі документів до бухгалтерії. У Положенні про бухгалтерію не наведено інформації про взаємовідносини бухгалтерії з іншими структурними підрозділами.

У ході дослідження було з'ясовано, що на підприємстві існує ряд неточностей обліку, у тому числі пов'язаних безпосередньо з обліком основних засобів. Так, у Наказі про облікову політику недостатньо розкрита інформація щодо основних аспектів відображення у обліку основних засобів, не затверджено графіка документообігу первинних документів з обліку основних засобів, який містив би перелік документів, оформлення яких відноситься до функціональних обов'язків виконавця, терміни їх подання та підрозділи підприємства, установи, до яких передаються ці документи, строки передачі документів до бухгалтерії. У Положенні про бухгалтерію не наведено інформації про взаємовідносини бухгалтерії з іншими структурними підрозділами.

Для того, щоб покращився бухгалтерський облік основних засобів, науковці запропонували ввести до Плану рахунків окремий рахунок для відображення витрат на ремонт основних засобів із субрахунками поточного та

капітального ремонтів. Цей рахунок повинен бути активним і калькуляційним, де по дебету слід відображати всі витрати на ремонт основних засобів. З кредиту цього рахунку слід списувати витрати закінчених ремонтів на витрати звітного періоду. Залишком на рахунку будуть суми по незавершеним поточним та капітальним ремонтам [14, с. 16].

Правильна амортизаційна політика є основою обліковою політики і взагалі фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона дає можливість альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснити управління витратами і фінансовими результатами, нагромадити необхідні фінансові ресурси, реально їх використовувати на потреби підприємств. За допомогою амортизації регулюється швидкість обороту основних засобів, інтенсифікується процес їхнього відтворення, реалізується технічна і виробнича політика на підприємстві. Державна амортизаційна політика є важливим інструментом активізації інвестиційної діяльності підприємств в умовах ринкових відносин [7, с. 24].

На даний момент найважливішим питанням є пошук реінноваційних та інвестиційних можливостей для оновлення, ремонту чи модернізації основних засобів, адже основними в нашій державі є підприємства, які використовують устаткування, в яких зношеність становить три чверті від загальної вартості.

Для того, щоб визначити загальний розмір, структуру та склад ОЗ, а також здійснити правильні амортизаційні відрахування і отримати максимальний прибуток, треба мати змогу здійснювати оцінку основних засобів на основі сучасних технологій.

Так як під час здійснення переоцінки основних засобів сума до оцінки вартості об'єкта ОЗ з нарахуванням амортизації зменшується, а додатковий капітал залишається без змін, тому змін та вдосконалення потребує методика обліку операцій з переоцінки основних засобів, яка є діючою на сьогодні.

Тому виникає ситуація, в якій ліквідація об'єкта внаслідок його остаточного зносу призводить до збільшення прибутку. В даному випадку слід запропонувати методику, при використанні якої необхідно зменшувати

додатковий капітал пропорційно до суми амортизації дооцінки залишкової вартості, це дозволить у момент відображення в обліку суми зносу визнавати дохід у розмірі амортизації суми дооцінки.

У результаті виникає ситуація, коли ліквідація об'єкта в наслідок його повного зносу призводить до збільшення прибутку підприємства. Одночасно з нарахуванням амортизації необхідно зменшувати розмір додаткового капіталу на суму амортизації дооцінки залишкової вартості. Запропонована методика дозволить у момент відображення в обліку суми зносу визнавати дохід у розмірі амортизації суми дооцінки, що забезпечить дотримання принципу відповідності доходів і витрат. У разі використання таких бухгалтерських записів амортизація дооціненої вартості основних засобів не впливатиме на фінансовий результат. Оскільки збільшення вартості основних засобів не принесло підприємству витрат, збільшувати витрати на суму амортизації дооціненої вартості не є доцільним.

Таким чином, запровадження перелічених заходів дозволить підвищити ефективність використання основних засобів і позитивно вплине на стан підприємства.

3.2. Удосконалення обліку надходження та використання основних засобів на підприємстві ТОВ «ХОСТПРО ЛАБ» на основі застосування інформаційних систем

Успішне управління основними засобами неможливе без оперативності в обліку, контролі за їх надходження та використання, неможливо без застосування в обліку інформаційних систем. Застосування комп'ютерних комплексів обліку на підприємстві сприяє покращенню якості роботи бухгалтерів, а звідси й підвищується ефективність організації роботи на підприємстві.

Автоматизація управління підприємствами на основі інформаційних технологій є невід'ємною частиною процесу удосконалення діяльності практично всіх підприємств.

Програми, що використовуються для автоматизації обліку на підприємстві містять всі необхідні інструменти, системи та вбудовані механізми, що забезпечують оперативність обліку та ефективність роботи бухгалтера. Бухгалтерська програма, яка застосовується на підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб» забезпечує:

- створення інвентарної картотеки основних засобів;
- ведення первинної документації, нарахування зносу, переоцінка об'єктів основних засобів;
- облік витрат на утримання і поліпшення даного об'єкту обліку;
- формування окремих звітних форм з обліку основних засобів;
- оформлення договорів оренди, розрахунок орендних платежів, контроль за станом розрахунків з контрагентами [6 с. 143].

Використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу.

Застосовуючи останні версії програм підприємство отримує всі необхідні інструменти та механізми, що дозволяють швидко, легко та ефективно здійснювати облік основних засобів. У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій підприємствам варто постійно вдосконалювати автоматизацію облікових процедур, адже від цього залежить не лише внутрішній аспект розвитку підприємства (підвищення оперативності ведення бухгалтерського обліку), але й зовнішній – конкурентоспроможність, лідерство на ринку.

Для вирішення проблем автоматизації певних ділянок обліку можна використовувати алгоритм перетворення вхідних даних за допомогою процедур обробки даних у вихідні показники, що мають певне функціональне призначення для бухгалтерського обліку та управління.

Сприятливим фактором автоматизації є стабільність постійної облікової інформації, що формується на підприємстві. Це створює умови для її багаторазового використання і тим самим сприяє підвищенню ефективності

застосування комп'ютерної техніки на цій ділянці облікової роботи.

Характерною для цієї ділянки обліку є можливість одержання у середовищі інформаційної системи повного комплексу облікових реєстрів, необхідних для організації раціонального управління основними засобами підприємства.

Інтенсивне поліпшення використання основних засобів означає підвищення ступеня завантаження виробничих потужностей на одиницю часу, що може бути досягнуто шляхом модернізації діючих машин і механізмів, встановленні оптимального режиму їхньої роботи. Робота при оптимальному режимі технологічного процесу забезпечує збільшення випуску продукції без зміни складу основних засобів, без росту чисельності працюючих і при зниженні витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції.

Для автоматизації обліку витрат на ремонт основних засобів необхідно використовувати електронний документ «Модернізація необоротних активів». З метою вирішення проблеми дефіциту коштів на проведення ремонтних робіт доцільно в бухгалтерському обліку формувати ремонтний фонд на основі забезпечень майбутніх витрат і платежів, використовуючи для цих цілей субрахунок 474 «Забезпечення інших виплат і платежів». Варто відзначити, що в жодному нормативно- правовому акті України не надано типові форми для розрахунку забезпечень майбутніх витрат і платежів, тому виникає необхідність не тільки в автоматизації розрахунку відрахувань у резерв, але і в розробці типових форм [9].

Інформація про списання і реалізацію основних засобів вноситься в програму за допомогою документа «Ліквідація необоротних активів». При створенні документа потрібно в першу чергу вказати причину вибуття об'єкта: списання чи реалізація. Якщо включено режим «Списання», то в табличній частині документа для потреб відображення даних в бухгалтерському обліку будуть внесені суми первинної вартості нарахованого зносу. При включенні режиму «Реалізація» в табличній частині документа відкриваються для заповнення додаткові колонки: - Ціна без ПДВ; - Сума без ПДВ; - Сума з ПДВ.

На підставі внесених в колонки даних програма після проведення

документа сформує відповідні проводки по рахунках бухгалтерського обліку і відобразить здійснену операцію відповідними сумами в складі валових доходів чи валових витрат у податковому обліку. Крім того, створений документ дозволяє оформити і вивести на паперовий носій типовий документ 03-3 «Акт на списання основних засобів», накладну на реалізацію і податкову накладну. Для отримання аналітичних і підсумкових даних а також формування фінансової і податкової звітності на підставі внесеної інформації використовують стандартні і регламентовані звіти, сформувати які можна звернувшись до головного меню «Звіти» [3].

Використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу.

Отже, на сьогодні найбільш використовуваною програмою для автоматизації обліку основних засобів на підприємстві є «1С: Підприємство», проте на нашу думку відмінною перевагою є можливість удосконалення власно розробленої програми на підприємстві, особливо це стосується ІТ-сфери. Постійно оновлюючи версію цієї програми підприємство отримує всі необхідні інструменти та механізми, що дозволяють швидко, легко та ефективно здійснювати облік основних засобів. У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій підприємствам варто постійно вдосконалювати автоматизацію облікових процедур, адже від цього залежить не лише внутрішній аспект розвитку підприємства (підвищення оперативності ведення бухгалтерського обліку), але й зовнішній – конкурентноспроможність, лідерство на ринку та вихід на міжнародний ринок.

Висновки за розділом 3

У третьому розділі роботи було доведено, що для ефективного функціонування підприємства важливе значення має структура основних засобів: співвідношення їх активної та пасивної частини, фондвіддача активної

частини основних засобів. Саме ці фактори впливають на ефективність використання основних засобів та сприяють підвищенню їх фондovіддачі.

Удосконалення обліку надходження та використання основних засобів підприємства сприяє поліпшенню всіх його економічних показників: зростанню продуктивності праці, збільшенню обсягу надаваних послуг, зниженню їх собівартості.

У ході дослідження виявлено недоліки, які проявляються в управлінні основними засобами на підприємстві та запропонували шляхи підвищення ефективності їх використання, враховуючи сферу діяльності товариства: постійне оновлення основних засобів, стимулювання роботи працівників, збільшення активної частини основних засобів, використання методів економіко – математичного моделювання при плануванні роботи господарства.

Доведено, що дослідження ефективності використання основних засобів дозволить провести їх аналізу: розрахунок показників структури та динаміки, ефективності використання основних засобів, системи коефіцієнтів. Це дає змогу виявити резерви підвищення ефективності їх функціонування та як наслідок підвищити рівень отримуваних доходів. Економічний аналіз має важливе практичне значення і повинен ширше використовуватися на підприємствах, тим паче, що джерелами для його проведення є, як правило, дані первинного обліку та звітності підприємства.

Розглянуті напрями застосування інформаційних систем основних засобів та шляхи їх вдосконалення на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Об'єктом дослідження було підприємство ТОВ «Хостпро Лаб», що займається обробленням даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаною з ними діяльністю. Управління в процесі своєї діяльності здійснює оперативний та бухгалтерський облік, складає фінансову, статистичну та податкову звітність, має задовільний фінансовий стан.

1. У ході дослідження сутності та впливу оцінки основних засобів на фінансово – майновий стан підприємства довели, що саме від правильної оцінки залежить достовірність відображення інформації у звітності, якою користуються зовнішні користувачі, зокрема і інвестори, які оцінюють привабливість того чи іншого господарства. Одним із критеріїв такої оцінки є вартість основних засобів, наявних на підприємстві.

Виявлено проблемні аспекти щодо питань оцінки та переоцінки основних засобів, які, на нашу думку, потребують вирішення найближчим часом. Також було з'ясовано, що поділ основних засобів на групи дає змогу правильно розподілити витрати на виробництво та проаналізувати стан основних засобів.

2. У ході дослідження нормативно – правової бази з питань обліку основних засобів виявили, що найбільш повну специфіку їх обліку розкриває П(С)БО 7 «Основні засоби». У сфері податкових аспектів ці питання найкраще висвітлює Податковий кодекс України, прийняття якого внесло низку позитивних зрушень у систему обліку, зокрема дозволило зблизити бухгалтерський та податковий облік. Так, запропонована у ньому класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів є максимально наближеною до тієї, яка використовується в бухгалтерському обліку. Та, незважаючи на часті зміни у наведених у роботі законах та інших нормативних актах, наведені вище документи мають недоліки, основним із яких є те, що деякі є застарілими, а тому часто суперечать один одному у своїх положеннях. Це стосується зокрема питань, щодо віднесення витрат на ремонт та поліпшення основних засобів, суперечності при розрахунку та обліку амортизації основних

засобів, щодо яких у нормах П(С)БО 7 та Податкового кодексу є суттєві розбіжності. Тому необхідним є перегляд нормативно – правової бази та приведення її у відповідність сучасним вимогам господарювання.

3. Проведено аналіз статутної діяльності підприємства та показників, які характеризують його прибутковість, ліквідність, платоспроможність та рентабельність дали змогу з'ясувати загальний стан розвитку ТОВ«Хостпро Лаб».

Виконуючи завдання дипломної роботи було ретельного вивчено реальний стан системи організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві, виявлено ряд неточностей та недоліків, які проявляються як у формуванні облікової політики, так і у здійсненні обліку основних засобів (та інших необоротних активів). Результати дослідження зумовили необхідність розробки ряду заходів, щодо підвищення ефективності ведення обліку та контролю на підприємстві, у тому числі основних засобів.

4. Проведене дослідження підтверджує, що належно організований апарат бухгалтерії, обрана ним облікова політика, система бухгалтерського обліку та контролю відіграють важливе місце у забезпеченні ефективності діяльності будь – якого підприємства, у тому числі і ТОВ«Хостпро Лаб».

Доведено, що не можна нехтувати основними правилами та положеннями нормативних документів, які регулюють питання ведення обліку на підприємстві загалом та основних засобів зокрема, особливо це стосується положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Вивчивши особливості ведення обліку за міжнародними стандартами, з'ясували, що в основному вимоги П(С)БО 7 відповідають їх положенням, але існують розбіжності, щодо питань визначення справедливої вартості основних засобів та можливості їх прямого продажу. Вважаємо, що у цій частині норми П(С)БО 7 повинні бути переглянуті та уточнені.

5. Для ефективного функціонування підприємства важливе значення має структура основних засобів: співвідношення їх активної та пасивної частини, фондвіддача активної частини основних засобів. Саме ці фактори впливають на

ефективність використання основних засобів та сприяють підвищенню їх фондovіддачі. Важливу роль відіграє зміна правил визначення амортизаційних відрахувань, оскільки в Україні створилась необхідність оновлення застарілого обладнання. У зв'язку з цим у Податковому кодексі передбачено 16 груп основних засобів, що дозволяє більш деталізувати процес амортизації. Позитивним моментом є встановлення мінімально допустимих строків корисного використання при зарахуванні на баланс необоротних активів.

6. Якнайраціональніше використання основних засобів підприємства сприяє поліпшенню всіх його техніко-економічних показників: зростанню продуктивності праці, збільшенню обсягу надаваних послуг, зниженню їх собівартості.

У ході дослідження виявлено недоліки, які проявляються в управлінні основними засобами на підприємстві та запропонували шляхи підвищення ефективності їх використання, враховуючи сферу діяльності товариства: постійне оновлення основних засобів, стимулювання роботи працівників, збільшення активної частини основних засобів, використання методів економіко – математичного моделювання при плануванні роботи господарства.

7. Доведено, що дослідження ефективності використання основних засобів дозволить провести їх аналізу: розрахунок показників структури та динаміки, ефективності використання основних засобів, системи коефіцієнтів. Це дає змогу виявити резерви підвищення ефективності їх функціонування та як наслідок підвищити рівень отримуваних доходів. Економічний аналіз має важливе практичне значення і повинен ширше використовуватися на підприємствах, тим паче, що джерелами для його проведення є, як правило, дані первинного обліку та звітності підприємства.

8. Як позитивні тенденції до розвитку, так і негативні явища можна спостерігати за допомогою налагодженого поточного обліку ОЗ, що здійснюється за веденням та результатами господарської діяльності підприємства. Проте, з причин, які не є залежними від організації, відбуваються непередбачувані події, які неможливо відобразити ні в поточному ні в зведеному

обліку, зарадити цьому може вчасно проведена інвентаризація.

Розв'язання задач обліку основних засобів підприємства «Хостпро Лаб» автоматизованим способом надає можливість оперативної обробки інформації для обліку, оподаткуванню, аналізу, аудиту та управління за відповідний проміжок часу, сприятиме підвищенню точності й достовірності облікових даних.

Для того, щоб залишкова вартість об'єктів ОЗ не мала істотної різниці від справедливої вартості на дату балансу, треба проводити на регулярній основі переоцінку.

Отже, запровадження запропонованих рекомендацій сприятиме процесу вдосконалення організації обліку основних засобів на ТОВ «Хостпро Лаб».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіч В.- Витрати на ремонт і поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти/ В. Бабіч// Бухгалтерський облік і аудит.- 2012.- № 8.- с.10.
2. Бакалінська О. О. Конкурентне право: навч. посіб. — К.: Київ. нац. торг. — екон. ун-т. — 2010. — 588 с.
3. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку підручник – Київ, 2011 рік, 690с.
4. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник / В.М. Бойко, П.Г. Вашків. – К.: Україна, 2005. – 565 с.
5. Бондар М.І. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування // Вісник ЖДТУ– 2011. – № 1 (55). – с.33 – 34.
6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. проф. Ф. Ф. Бутиця. –Житомир: ЖТЕУ, 2017. – 125 с.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
8. Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
9. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами / С. Ф. Голов, В.Н. Костюченко,-К.: Екаунтінг,2015.-384 с.
10. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. К.: Екаунтінг, 2011. 384 с.
11. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
12. Єгорова Ю. Бухгалтерський і податковий облік основних засобів: 10 відмінностей// Дебет – Кредит.-2012.- № 49.- с.30 – 34. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник – За ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2017. – 487 с.
13. Єфременко О. В. Деякі питання обліку основних засобів – URL: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2009/Economics/47688.doc.htm.
14. Жука В. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України:

Підручник для студентів вузів екон. спец. – 5-те вид, доп. і перероб. – К.: А.С.К, 2011, с. 126 – 140.

15. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній., Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2017. – 312 с.

16. Закон України «Про авторське право і суміжні права» 3792-XII від 04.11.2018– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

17. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

18. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 №996-XIV – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

19. Закон України «Про державний бюджет України» на 2018р. від 13.12.2018№ 2648-VIII – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.

20. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.

21. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 07.11.2018 № 851-IV– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

22. Закон України «Про захист персональних даних» від 30.01.2018 № 2297-VI – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.

23. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 18.11.2003 2658-III – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

24. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

25. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.01.2004 1381-IV– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.

26. Занька Б. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. Посібник [для студентів вищих навч. закладів]/ Б.Я. Занька – К.: Центр учбової літератури, 2009.- 328 с.

27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та

організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291014 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

28. Кірейцев Г.Г. фінанси підприємств: Навч. посібник/ Г.Г. Кірейцев, Н.Г. Виговська, О.М. Петрук.- Житомир: ЖТІ,2012.-272

29. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів, затверджений Міністерство доходів і зборів України від 06.03.2014 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0004810-14>.

30. Кленін О. В. Ефективність відтворення основного капіталу підприємств: монографія / О. В. Кленін. – Д.,2016 – 196 с.

31. Кловська Ю. Як довго використовувати основні засоби 16.05.2018 – URL: <https://buhgalter911.com/news/news-1043352.html>.

32. Конституція України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

33. Коробов М. Я. Фінансово – економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. Посіб.- 3 – те вид., перероб. і доп.- К.: Т-во «Знання», КОО,2002.-294 с.

34. Крупка Я. Д. Організація бухгалтерського обліку. Навч.посібник / за редакцією В.С. Леня. – К.: Центр навчальної літератури, 2016.- 696с.

35. Кужельний М., Лінник В. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 352 с. 42.

36. Лахтіонова А.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання – К.: КНЕУ, 2001 134 с.

37. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навч. посіб. – К.:Знання-Прес, 2005 – 491с.

38. Ловінська Л. Г., Олійник Я. В., Галат Л. О.Бухгалтерський облік для економістів та правознавців у схемах і таблицях: навч. посіб.. – К: КНЕУ, 2014. – 390 с.

39. Лончакова В.М. «Фінанси і контроль». Київ, 2014.-85с

40. Лузан Ю.Я., Жук В.М . «Фінанси і контроль», 2004.-85с

41. Маліна І.П. Проблеми оцінки основних засобів в бухгалтерському обліку.

«Економічні науки».- Серія «Облік і фінанси».- Випуск 9 (33).- Ч.2.-2016

42. Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.200 р. № 356 – URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03>.

43. Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 – URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>.

44. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30.09.2003 р. // Бухгалтерський облік і аудит. — 2011. — № 10. — С. 3–13.

45. Михайлов А. М. основні засоби: визначення та класифікація/ А. М. Михайлов//Вісник СДАУ.- 2016.- Вип1(10).- С 156 – 159.

46. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012 №929_014 – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

47. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012 №929_014 – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

48. Міліх Є., Цикало Є. Контрольні функції бухгалтерських працівників в умовах автоматизації обліку // Бухгалтерський облік і аудит № 2, 1995.-140с.

49. Наказ Міністерства статистики «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.

50. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

51. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета «Все про бухгалтерський облік».

16.04.2018 – URL: <http://vobu.ua/ukr/analytics/consultations/item/osnovni-zasoby-za-msbo-ta-psbo-7-holovnykh-vidminnostei>.

52. Основні засоби на підприємстві. Амортизація // Все про Бухгалтерський облік. – 2012. - №23. – URL: <http://vobu.ua/ukr/templates/primary-docs/category/osnovni-zasobi>.

53. Павлюк І.М. Бухгалтерський облік основних засобів та інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів. – Івано- Франківськ: ІМЕ, 2003. – 176с.

54. Пархоменко В.М., Баранцев П.П. Реформування бухгалтерського обліку в Україні. План рахунків. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. – Луганськ: «Промдрук» 2000 – 272 с. Реформування бухгалтерського обліку в Україні. План рахунків. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. – Луганськ: Київ, 2000 – 272 с.

55. Пиріжок Є.С., Кулікова Н.Т. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві. Київ, 2012.

56. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

57. Податковий кодекс від 02.12.2010 р. № 2755 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» », затверджене наказом Міністерством фінансів України від 31.12.99 №318– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

61. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
62. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерством фінансів України від 18.10.99 № 242 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
64. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. №163 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
65. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 №88– URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
66. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
67. Примакова Е. Основные средства: Бухгалтерский и налоговый учет. – Х.: Издательский дом «Фактор», 2005. – 220 с.
68. Протасова Н. Методи нарахування амортизації: що краще обрати// Все про бухгалтерський облік.- 2012.- № 27.- с. 6 – 12.
69. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004. – 654с.
70. Саженець С.В. «Бухгалтерський облік і аудит», 2004.-174с.
71. Сайт статистики України – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
72. Сайт ТОВ «Хостпро Лаб» – URL: <https://hostpro.ua/>.
73. Сердюк В. Н. Податковий облік і звітність: Навчальний посібник. Київ 2018. – 384 с.
74. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: Навчальний посібник. –

Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 407 с.

75. Собко А.В., Кузьмінський А.М., «Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу», 2003.-49с.

76. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 260с

77. Сук Л.К., Сук П.Л. Контроль і ревізія. — К.: Університет «Україна», 2016. — 275 с.

78. Ткаченко Л. Особливості оцінки основних засобів: історія і сучасність / Л. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. — 2006. — № 10. — с. 11–18.

79. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

80. Чорна І.О. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». — 2009. — №2. — с. 212-216.

81. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз – Київ, 2001, 358 с.

82. Шевчук О.А. Проблеми та поняття облікової політики — URL: <http://www.nbav.gov.ua/2010/>.

83. Evans M.H. Creating Value through Financial Management / M.H. Evans // Excellence in Financial Management. — Course 8. — 2009. — Desember. — 27 p.

84. Penman H. Financial reporting quality: is fair value a plus or a minus? /Stephen H.Penman — URL: http://www.jpmdir.com/forum/uploads/12611/financial_reporting

ДОДАТКИ

Додаток А

Огляд спеціальної літератури з питань обліку, оцінювання та оподаткування операцій з основними засобами

№	Джерело	Використання в роботі для удосконалення обліку, оцінювання та оподаткування
1	2	3
1	Бойко В.М. [4]	Сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення
2	Бутинець Ф. Ф. [6]	Матеріальні активи, що утримуються з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або ж операційного циклу)
3	Загородній А.Г.[15]	Матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік
4	Сердюк В.Н. [73]	Засоби праці, ціна яких перевищує встановлений підприємством вартісний ценз, і термін експлуатації яких перевищує один рік (чи операційний цикл, якщо він більший за рік) в первісній натуральній формі як засоби праці (машини, обладнання, прибори та інструменти) чи як матеріальні умови праці (будівлі, споруди, інвентар)
5	Кірейцев Г.Г. [28]	Частина майна підприємства, що переносить свою вартість на новостворений продукт частинами за декілька виробничих циклів
6	Голов С. Ф. [9]	Матеріальні активи, що утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг, для досягнення поставленої мети та надання в оренду іншим особам; використовуються, за очікуванням, більше 1 року
7	Кленін О. В. [30]	Сукупність матеріально – речових цінностей, які функціонують у натуральній формі упродовж тривалого періоду у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері
8	Михайлов А.М[45]	Активи, які беруть участь у декількох операційних циклах, не втрачаючи при цьому свою натурально – речову форму, переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованої амортизації, строк корисного використання яких перевищує один рік та від використання яких підприємств очікує економічну вигоду.
9	Бойко В.М. [4]	Сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення

Продовження додатку А

10	Сук Л., Сук П. [77]	Основні засоби підприємства – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як в сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
11	Бондар М.І. [5]	Чітка термінологічна визначеність та максимальне наближення бухгалтерського та податкового обліку сприятиме покращенню роботи облікового апарату та збільшить його інформативність
12	Лузан Ю.Я., Жук В.М [40]	Основні засоби є основою господарської діяльності підприємства, одним з ключових елементів процесу виробництва продукції, а отже це один з найважливіших об'єктів обліку та звітності, що характеризує загальний майновий стан підприємства, його економічний потенціал та інвестиційну привабливість.
13	Крупка Я.Д.[34]	Незважаючи на відповідність національних стандартів міжнародній системі обліку, обліково-інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності в Україні має певні особливості, ряд позитивних зрушень, а також вузькі місця та явно неприйнятні положення.
14	Жука В.М. [14]	В сучасних умовах економічні суб'єкти-власники майна з об'єктивних і суб'єктивних причин не завжди мають можливість його ефективно використовувати. З іншого боку, більшість суб'єктів за відсутності достатніх фінансових ресурсів мають потребу в додатковому майні.
15	Бабіч В.В. [1, с.16]	Запропоновано визначення «поточного ремонту» як процесу забезпечення або відновлення працездатності об'єкту шляхом виконання дрібних робіт з виправлення і/або часткової заміни окремих деталей (частин) основного засобу.
16	Єгорова Ю. Н. [12]	Висвітлює основні теоретичні положення економічної науки, розкриває закони ринку та механізми їхньої реалізації, методи господарювання, економічну політику держави, проблеми і суперечності практичної діяльності в різних сферах економіки.
17	Пиріжок Є.С., Кулікова Н.Т. [55]	Дослідження теоретичних положень та діючої практики бухгалтерського обліку операцій з поліпшення основних засобів дозволило визначити ряд невирішених проблем. Серед них єдність загальноекономічної, податкової та бухгалтерської термінології, економічної суті, питань методики та організації обліку і контролю витрат на поліпшення основних засобів.
18	Лончакова В. [39]	Аналізується процес ремонту та поліпшення основних засобів. Питання розглянуто у 2-ох аспектах у бухгалтерському та у податковому, наведено кореспонденцію рахунків при обліку ремонту основних засобів. Розглянута можливість віднесення до валових витрат сум ремонту, а також можливість нарахування амортизації на суму, що перевищує 10%.
19	Занько Б. [26, с.16]	Розглядається особливість при ремонті орендованих основних засобів, витрати на ремонт включаються до витрат звітного періоду. Охарактеризовується різниця між ремонтом та технічним обслуговуванням. На переданий в операційну оренду об'єкт основних засобів амортизацію продовжує нараховувати орендодавець.

Продовження додатку А

20	Білуха М.Т [3]	Не припустимо нараховувати амортизацію згідно до податкового законодавства - саме такий висновок можна зробити після ознайомлення з цією статтею. В ній наводяться всі недоліки використання так званого «податкового методу» нарахування амортизації.
21	Пархоменко В.М., Баранцев П.П. [54]	Подано шляхи поліпшення ефективності використання основних засобів
22	Маліна І. П. [41]	Подано практичні приклади обліку і нарахування амортизації необоротних активів за чинними методами
23	Шевчук О.А. [82]	Розглянуто принципи прийняття рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності в залежності від стану наявних основних засобів на підприємствах
24	Кловська Ю. [31]	Висвітлюються основні етапи бухгалтерського обліку нематеріальних активів та МШП ні підприємствах.
25	Мілих Є., Цикало Є. [48]	Висвітлює основні теоретичні положення стосовно проведення контрольних процедур на промислових підприємствах.
26	Кловська Ю. [31]	Висвітлює основні теоретичні положення аудиту з наукової точки зору.
27	Коробов М. Я. [33]	Висвітлюються основні теоретичні аспекти бухгалтерського обліку на підприємствах.
28	Кужельний М., Лінник В. [35]	Викладає базові знання і практичні навички в оперативно-бухгалтерській діяльності структур з різними формами власності на основі використання останніх нормативних документів, діючих в Україні.
29	Лахтінова А.[36]	Висвітлює основні теоретичні положення економічної науки, розкриває закони ринку та механізми їхньої реалізації, методи господарювання, економічну політику держави, проблеми і суперечності практичної діяльності в різних сферах економіки.
30	Лень В.С., Гливенко В.В.[37]	Викладає базові знання і практичні навички з бухгалтерського обліку і звітності в Україні з 2000 року на основі використання останніх нормативних документів, діючих в Україні.
31	Ловінська Л. Г., Олійник Я. В., Галат Л. [38, с.157]	Висвітлюються основні теоретичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку.
32	Павлюк І.М. [53]	Висвітлюються основні теоретичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів та інвестицій на підприємствах.
33	Примакова Е. [67]	Висвітлює питання організації бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу в умовах переходу України до ринкових відносин.
34	Протасова Н. [68]	Основні засоби розглядаються як вкладений капітал і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю, їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс)
35	Савицька Г.В. [69]	Засоби праці виробничого та невиробничого призначення
36	Саженець С.В.[70]	Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами

Продовження додатку А

37	Скирпан О.П., Палюх М.С. [74]	Основні засоби – матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово здійснюються у виробництві
38	Собко А.В., Кузьмінський А.М.[75]	Подано практичні приклади обліку і нарахування амортизації необоротних активів за чинними методами
39	Сопко В., Завгородній В.[76]	Дослідження теоретичних положень та діючої практики бухгалтерського обліку операцій з поліпшення основних засобів дозволило визначити ряд невирішених проблем. Серед них єдність загальноекономічної, податкової та бухгалтерської термінології, економічної суті, питань методики та організації обліку і контролю витрат на поліпшення основних засобів.
40	Бакалінська О.[2]	Висвітлює економічну сутність основних засобів у нормативно-правовому забезпеченні: обліковий аспект

Мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів та можливі способи нарачування амортизації (за групами основних засобів) [29,57]

Номер групи	Об'єкти	Мінімально допустимі строки корисного використання, років	Методи нарахування амортизації				
			Прямолінійний	Зменшення залишкової в-сті	Прискореного зменшення залишкової в-сті	Кумулятивний	Виробничий
1	Земельні ділянки	—	—	—	—	—	—
2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15	+	+	—	+	+
3	Будівлі	20	+	+	—	+	+
	Споруди	15	+	+	—	+	+
	Передавальні пристрої	10	+	+	—	+	+
4	Машини та обладнання	5	+	+	+	+	+
	з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, що визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 гривень	2	+	+	+	+	+
5	Транспортні засоби	5	+	+	+	+	+
6	Інструменти, прилади, інвентар, меблі	4	+	+	—	+	+
7	Тварини	6	+	+	—	+	+
8	Багаторічні насадження	10	+	+	—	+	+
9	Інші основні засоби	12	+	—	—	—	+
10	Бібліотечні фонди	—	—	—	—	—	—
11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	—	—	—	—	—	—
12	Тимчасові (нетитульні) споруди	5	+	—	—	—	+
13	Природні ресурси	—	—	—	—	—	—
14	Інвентарна тара	6	+	—	—	—	+
15	Предмети прокату	5	+	—	—	—	+
16	Довгострокові біологічні активи	7	+	—	—	+	+

Характеристика чинної нормативно-правової бази з обліку та
оподаткування об'єкту дослідження

№	Нормативний документ	Основні положення	При розкритті яких питань в роботі доцільно використовувати
1	2	3	4
1.	Конституція України [32]	Проголошуються основні права та обов'язки органів управління, та суб'єктів підприємницької діяльності і громадян в Україні	Забезпечення поточної та стратегічної господарської діяльності господарюючого суб'єкту
2.	Господарський кодекс України [11]	Встановлює основні засади ведення підприємницької діяльності в Україні	Забезпечення поточної та стратегічної діяльності відповідності господарських фактів вимог законодавству
3.	Цивільний кодекс України [79]	Глава Цивільного кодексу, яка має назву «Підряд» і регламентує порядок укладання договору підряду при створенні основних засобів на підприємстві	Регулює порядок цивільних відносин при здійсненні капітальних інвестицій при придбанні та створенні основних засобів
4.	Податковий кодекс України [57]	Регулювання господарських відносин, що виникають у сфері сплати основних податків і зборів	При визначенні переліку податків та зборів, що сплачуються у зв'язку з операціями з основними засобами. Податковий облік амортизації та ремонтів основних засобів
5.	Бюджетний кодекс України [7]	Бюджетним кодексом України регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання	Організація діяльності обліку
6.	Закон України: «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]	Визначає загальні правові засади регулювання, та організації, а також ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності в Україні	Для організації бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, в тому числі основних засобів. Порядок ведення обліку господарських операцій
7.	Закон України: «Про Державний бюджет» [19]	Затверджує доходи та видатки Державного бюджету України	Організація діяльності та обліку
8.	Закон України: «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» [24]	Визначення загальних засад функціонування платіжних систем в Україні	Для організації та проведення обліку руху основних засобів підприємства

Продовження додатку В

9.	Закон України: «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [17]	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності та правові основи діяльності в Україні	Для організації і проведення зовнішнього та внутрішнього аудиторського аудиту обліку основних засобів
10.	Закон України: «Про фінансовий лізинг» [25]	Визначає основні положення оцінки орендованого майна підприємства	Використовується під час оцінки орендованих основних засобів
11.	Закон України: «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [23]	Визначає основні положення оцінки майна підприємства	Використовується під час оцінки основних засобів
12.	Закон України: «Про захист персональних даних» [22]	Регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина	Застосовується при діяльності з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів
13.	Закон України: «Про авторське право та суміжні права» [16]	Регулює питання захисту авторських прав	Відображає співвідношення з правом власності на річ, визначаються об'єкти, суб'єкти права, зміст майнових і особистих немайнових прав інтелектуальної власності, підстави їх виникнення, умови використання об'єктів інтелектуальної власності і передачі прав на них
14.	Закон України: «Про електронні документи та електронний документообіг» [21]	Встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів	Поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення електронних документів
15.	Закон України: «Про електронні довірчі послуги» [20]	Визначає правовий статус електронного цифрового підпису	Регулює відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису

Продовження додатку В

16.	Наказ міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» [49]	Визначає перелік типових форм первинних документів з обліку основних засобів та призначення кожної з цих форм	Використовується безпосередньо при оформленні операцій з надходження та вибуття основних засобів, при проведенні їх інвентаризації на підприємстві.
17.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [50]	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього Положення (стандарту) варто застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі – підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ) і консолідованої фінансової звітності	Принципи підготовки фінансової звітності її склад та елементи, якісні характеристики в тому числі і що стосується відображення у фінансовій звітності необоротних активів
18.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [61]	Облік надходження, руху та вибуття основних засобів, їх ремонтів, поліпшень та амортизації. Здійснення нарахування амортизації.	Визнання та оцінка основних засобів, встановлено методи і терміни амортизації. Регламентується облік витрат, пов'язаних з експлуатацією основних засобів
19.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [58]	Містить визначення основних термінів, пов'язаних з обліком витрат на підприємстві; основні принципи визнання витрат, їх склад; порядок розкриття інформації про витрати у фінансовій звітності. Наведено розрахунок розподілу загальновиробничих витрат	Інформація про сферу застосування, методологічні засади, визначення і склад витрат в т. ч. витрат, пов'язаних з експлуатацією основних засобів.
20.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [62]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в та розкриття інформації про них у фінансовій звітності	Застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності

Продовження додатку В

21.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [59]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групу активів, що належать до вибуття в результаті операції продажу, а також припинення діяльності та розкриття такої інформації у фінансовій звітності	Облік списання зносу при вибутті необоротних активів
22.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [63]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності	Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за мсфз
23.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» [60]	Положення визначає зміст і порядок формування в обліку Інформації щодо корисності основних засобів	Застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).
24.	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [65]	Визначає основні вимоги та правила щодо документального забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку	Поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення документів

Продовження додатку В

25.	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [66]	Визначає порядок проведення інвентаризації основних засобів та визначення її результатів	Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим
26.	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [46]	Визначення облікового підходу до основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях.	Основні питання обліку основних засобів - це визнання активів, визначення їхньої балансової вартості та амортизаційних відрахувань, а також збитків від зменшення корисності, які слід визнавати у зв'язку з ними.
27.	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [47]	Визначити підхід до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів	Надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації. Він також надає рекомендації щодо формул собівартості, що застосовуються для визначення собівартості запасів
28.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій [27]	Спрямована на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності

Продовження додатку В

29.	Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами [42]	Спрямовані на систематизацію в регістрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань і факти фінансово-господарської діяльності (господарські операції) малих підприємств для накопичення даних і складання фінансової звітності	Використовується для систематизації інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань і факти фінансово-господарської діяльності
30.	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [43]	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів можуть застосовуватися підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім банків і бюджетних установ).	Наводяться принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки.
31.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [56]	Встановлює перелік рахунків і схеми реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку.	Головною метою Плану рахунків є створення системи інформації, потрібної для контролю за діяльністю підприємства, прийняття управлінських рішень та складання фінансової звітності на основі принципово нової системи бухгалтерського обліку, що відповідає умовам ринкових відносин юридичних осіб

Порівняльна характеристика П(С)БО та МСФЗ, які регламентують облік операцій з основними засобами

Позиція у стандартах	МСБО 16	П(С)БО 7
1	2	3
Класифікація ОЗ	<ul style="list-style-type: none"> – земля та будівлі; – машини та обладнання; – офісне обладнання; – кораблі; – літаки; – меблі та приладдя; – автомобілі; – земля. 	<ul style="list-style-type: none"> – земельні ділянки; – транспортні засоби; – будинки, споруди; – багаторічні насадження; – машини та обладнання; – тварини; – капітальні витрати на поліпшення земель; – інструменти, приладдя, інвентар (меблі); – інші основні засоби
Надходження ОЗ на підприємство	Придбання, створення власними силами	
	Безоплатне надходження, внесок до статутного капіталу, переведення до об'єктів основних засобів зі складу оборотних активів (товарів, готової продукції)	Виготовлення подібних активів для продажу в процесі звичайної господарської діяльності
Елементи первісної вартості ОЗ	До первісної вартості об'єкта ОЗ не слід включати всю суму очікуваних майбутніх витрат на дообладнання, демонтаж, а тільки теперішню вартість об'єкта. Первісну вартість об'єкта ОЗ слід щорічно переглядати, а її збільшення слід включати до витрат на запозичення (фінансові витрати), а не до первісної вартості об'єкта ОЗ.	Детальна процедура оцінки первісної вартості об'єкта ОЗ відсутня. В такому разі до первісної вартості об'єкта ОЗ може бути включена вся сума прогнозованих витрат на дообладнання, демонтаж, а не теперішня вартість об'єкта ОЗ.
Переоцінка ОЗ та відображення її в обліку	Існують два методи оцінки ОЗ після їх визнання: собівартості та переоцінки. Підприємствам дозволяється самостійно обирати один із двох методів. Сума зносу може переоцінюватися також двома методами: пропорційно до зміни валової вартості активу та вирахуванням суми зносу з валової вартості активу	Стандартом передбачено лише один метод переоцінки ОЗ: пропорційний метод коригування суми накопиченого зносу. Податковим кодексом України передбачено застосування індексації ОЗ враховуючи інфляційні процес (досить актуально у наш час).

Продовження додатку Г

<p>Формування первісної вартості ОЗ за напрямками</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Якщо об'єкт ОЗ купується в кредит, тобто за рахунок залучених коштів, тоді облік відсотків за кредитом відбувається згідно з МСБО 23 "Витрати на позики". Це залежить від умов позики, а також від визнання такого активу кваліфікованим або не кваліфікованим. - Якщо здійснюється обмін або негрошові операції, тоді собівартість об'єкта ОЗ оцінюється за його справедливою вартістю. Якщо справедливу вартість важко визначити, тоді об'єкт ОЗ оцінюється за балансовою вартістю при обміні. - Якщо придбання об'єкта ОЗ відбувається за рахунок державних грантів, тоді його сума (балансова вартість) може бути зменшена на суму таких грантів. - Якщо активи (ОЗ) придбаються за рахунок пайових інструментів, то в обліку проводиться операція: Дт рахунка активу, Кт рахунку акціонерного капіталу. - Не передбачено внесків ОЗ до статутного капіталу 	<ul style="list-style-type: none"> - До первісної вартості об'єкта ОЗ не включається сума виплат відсотків за кредитом на придбання об'єкта ОЗ. - При обміні на подібний об'єкт, об'єкт ОЗ оцінюється за справедливою вартістю. Якщо залишкова вартість при обміні на неподібний об'єкт вища за справедливу, тоді такий об'єкт оцінюється за справедливою вартістю, а різницю відносять до витрат. - При придбанні об'єктів ОЗ за рахунок коштів цільового фінансування та визнанні їх первісної вартості не дозволяється зменшувати вартість таких об'єктів ОЗ на суму одержаних урядових грантів. - Розглядається лише у зв'язку з виплатами працівникам, а стосовно основних засобів метод ще не опрацьовано. - Якщо відбувається внесок до статутного капіталу основними засобами, це погоджується з учасниками і оцінюється за справедливою вартістю
<p>Перегляд ліквідаційної вартості ОЗ</p>	<p>Рекомендується переглядати ліквідаційну вартість та термін корисного використання об'єкта ОЗ принаймні на кінець кожного фінансового року. Передбачено, що зміна ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта ОЗ відбуваються не як результат зміни облікової політики, а як результат зміни в облікових оцінках.</p>	<p>Ця норма у національному стандарті відсутня.</p>

Джерело: систематизовано автором на основі [8,9,13,51, 46, 61]

Основні економічні показники діяльності підприємства

ТОВ «Хостпро Лаб»

Назва показника	2016	2017	2018	Відхилення		Темпи росту за рік, %	
				2016/17	2017/18	2017	2018
Дохід (виручка) від реалізації, тис.грн.	8407,7	9602,3	10027,8	1194,60	425,50	114,21	104,43
Собівартість реалізованих послуг, тис.грн	6230,6	8342,8	8647,2	2112,20	304,40	133,90	103,65
Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	2177,1	1259,5	1380,6	-917,60	121,10	57,85	109,61
Чистий прибуток (збиток), тис.грн.	1644,3	510,2	491	-1134,1	-19,20	31,03	96,24
Рентабельність реалізації, %	19,56	5,31	4,90	-14,24	-0,42	27,17	92,15
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	745,1	1334,3	1986,25	589,20	651,95	179,08	148,86
Коефіцієнт зносу	2,01	32,79	25,32	30,78	-7,47	1632,22	77,23
Фондовіддача основних засобів	7,42	6,25	4,11	-1,17	-2,13	84,19	65,85
Чисельність робітників	45	62	86	17,00	24,00	137,78	138,71
Фактичний обсяг активів на 1-го працюючого	69,25	59,88	47,42	-9,37	-12,46	86,47	79,20
Середньорічна вартість оборотних коштів, тис.грн.	2,69	2,58	2,45	-0,11	-0,13	95,86	95,06
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	4,23	4,41	6,11	0,17	1,69	104,11	138,41
Тривалість обороту оборотних коштів, днів	84,94	81,59	58,95	-3,35	-22,64	96,06	72,25
Дохід (виручка) від реалізації, тис.грн.	8407,7	9602,3	10027,8	1194,60	425,50	114,21	104,43

Джерело: систематизовано автором на основі фінансової звітності

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Хостпро Лаб»

Назва показника	На 31.12.16	На 31.12.17	На 31.12.18	Зміни за 2017р.		Зміни за 2018р.	
				Абс. відх	Темп росту, %	Абс. відх	Темп росту, %
Коефіцієнт покриття	11,28	8,31	12,00	-2,97	73,65	3,70	144,50
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,73	2,84	2,36	-0,89	76,06	-0,48	83,15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,16	1,92	0,01	105,03	1,76	1215,44

Джерело: систематизовано автором за даними фінансової звітності

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Хостпро Лаб»

Назва показника	На 31.12.16	На 31.12.17	На 31.12.18	Зміни за 2017р.		Зміни за 2018р.	
				Абс. відх	Темп росту, %	Абс. відх	Темп росту, %
Коефіцієнт автономії	0,94	0,93	0,97	-0,01	98,50	0,04	103,98
Коефіцієнт фінансової залежності	1,06	1,08	1,03	0,02	101,52	-0,04	96,17
Коефіцієнт фінансової стабільності	16,72	13,17	28,81	-3,55	78,79	15,64	218,77
Коефіцієнт фінансового ризику	0,06	0,08	0,03	0,02	126,93	-0,04	45,71

Джерело: систематизовано автором за даними фінансової звітності

Пояснювальна записка

Аналіз показників проводимо за допомогою додатку Д. Можна зробити висновок, що обсяг реалізації послуг за 2017 рік збільшився на 1195 тис.грн., або на 14% більше, а за 2018 рік збільшився лише на 425 тис.грн., або на 4,4%. Така ситуація не є позитивною, так як зменшення реалізації зменшує грошові надходження на підприємство.

Собівартість реалізованих послуг збільшується за 2017 рік на 2112 тис.грн. (на 34%), а за 2018 рік лише на 304 тис.грн. (3,65%).

Валовий прибуток за 2016 та 2018 роки має позитивне значення, що свідчить про ефективну збутову діяльність. У 2016 році валовий прибуток має найбільше значення, що свідчить про ефективну збутову діяльність. Величина чистого прибутку за всі останні роки має позитивне значення. Тобто підприємство працює ефективно.

Вартість основних засобів постійно збільшується (за 2017 рік на 589 тис.грн., або на 79%, а за 2018 - на 652 тис.грн., або на 49%). Негативним явищем є високе значення коефіцієнту зносу, що свідчить про недостатній технічний рівень основних засобів. Хоч і ефективність їх використання покращується за 2017 рік і фондovіддача збільшується на 6,25 грн./грн., за 2018 рік спостерігається зменшення фондovіддачі на 4,11 грн./грн..

Чисельність робітників постійно збільшується. Але позитивним явищем є фактичний обсяг активів на 1-го працюючого за 2017 рік на 59,88 тис.грн. / чол., за 2018 рік на 47,42 тис.грн. / чол.. Така ситуація свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Крім того, значний вплив має і ціновий фактор.

Спостерігається зменшення середньорічної вартості оборотних активів за 2017 рік на 0,11 тис.грн., за 2018 рік - зменшення на 0,13 тис.грн.. Тривалість обороту постійно зменшується, але тривалість обороту становить більше 2 місяців. Така ситуація пов'язана із вилученням коштів з обороту у запаси та незавершене виробництво. В результаті низького рівня оборотності оборотних

коштів підприємство буде вимушено залучати додаткову суму коштів на оборотні активи за рахунок кредиторської заборгованості або отримання короткострокових кредитів.

Спостерігається збільшення середньорічної вартості оборотних активів за 2017 рік на 12 тис.грн., або на 0,25%, за 2018 рік - зменшення на 259 тис.грн., або на 5,28%. Але має місце покращення рівня використання оборотних активів. Тривалість обороту постійно зменшується, але тривалість обороту становить більше 2,5 років. Така ситуація пов'язана із вилученням коштів з обороту у запаси та незавершене виробництво. В результаті низького рівня оборотності оборотних коштів підприємство буде вимушено залучати додаткову суму коштів на оборотні активи за рахунок кредиторської заборгованості або отримання короткострокових кредитів.

Ліквідність підприємства – це здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Щоб дізнатись фінансову стійкість підприємства проведемо аналіз показників ліквідності.

Отже, в цілому всі коефіцієнти по даному підприємству відповідають нормативному значенню і підприємство фактично має позитивну ліквідність. На даному підприємстві позитивна фінансова стійкість і не висока залежність від зовнішніх джерел.

1.Баланс на 31 грудня 2016 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	357,8	1 132,4
первісна вартість	1011	937,3	1 747,0
знос	1012	(579,5)	(614,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	357,8	1 132,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	651,8	1 327,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	303,9	560,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	79,1	69,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	5,1	26,4
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	0,5
Усього за розділом II	1195	1 039,9	1 983,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 397,7	3 116,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	52,5	52,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 243,6	2 887,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 296,1	2 940,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	12,9	10,9
розрахунками з бюджетом	1620	39,9	73,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	73,8
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	48,8	91,2
Усього за розділом III	1695	101,6	175,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	1 397,7	3 116,3

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2016

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 407,7	7 230,5
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	8 407,7	7 230,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 230,6)	(5 734,4)
Інші операційні витрати	2180	(457,4)	(517,9)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 688,0)	(6 252,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 719,7	978,2
Податок на прибуток	2300	(75,4)	(33,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 644,3	944,7

Продовження додатку 3

1.Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	1 132,4	1 536,2
первісна вартість	1011	1 747,0	3 200,3
знос	1012	(614,6)	(1 664,1)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 132,4	1 536,2
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 327,8	1 433,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	560,0	687,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	69,2	4,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	26,4	41,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	9,0
Інші оборотні активи	1190	0,5	0,5
Усього за розділом II	1195	1 983,9	2 176,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 116,3	3 712,6

Пасив	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	52,5	52,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 887,9	3 398,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 940,4	3 450,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	10,9	52,9
розрахунками з бюджетом	1620	73,8	110,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	73,8	110,3
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	91,2	98,8
Усього за розділом III	1695	175,9	262,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 116,3	3 712,6

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2017

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 602,3	8 407,7
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	9 602,3	8 407,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(8 342,8)	(6 230,6)
Інші операційні витрати	2180	(637,3)	(457,4)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(8 980,1)	(6 688,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	622,2	1 719,7
Податок на прибуток	2300	(112,0)	(75,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	510,2	1 644,3

Продовження додатку 3

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	1 536,2	2 436,3
первісна вартість	1011	3 200,3	5 489,7
знос	1012	(1 664,1)	(3 053,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 536,2	2 436,3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 433,1	1 319,4
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	687,8	40,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	4,7	4,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	41,3	262,1
Витрати майбутніх періодів	1170	9,0	13,3
Інші оборотні активи	1190	0,5	2,2
Усього за розділом II	1195	2 176,4	1 642,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	3 712,6	4 078,4

Пасив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	52,5	52,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 398,1	3 889,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 450,6	3 941,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	52,9	5,9
розрахунками з бюджетом	1620	110,3	128,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	110,3	98,1
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	98,8	2,2
Усього за розділом III	1695	262,0	136,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	3 712,6	4 078,4

2. Звіт про фінансові результати за Рік 2018

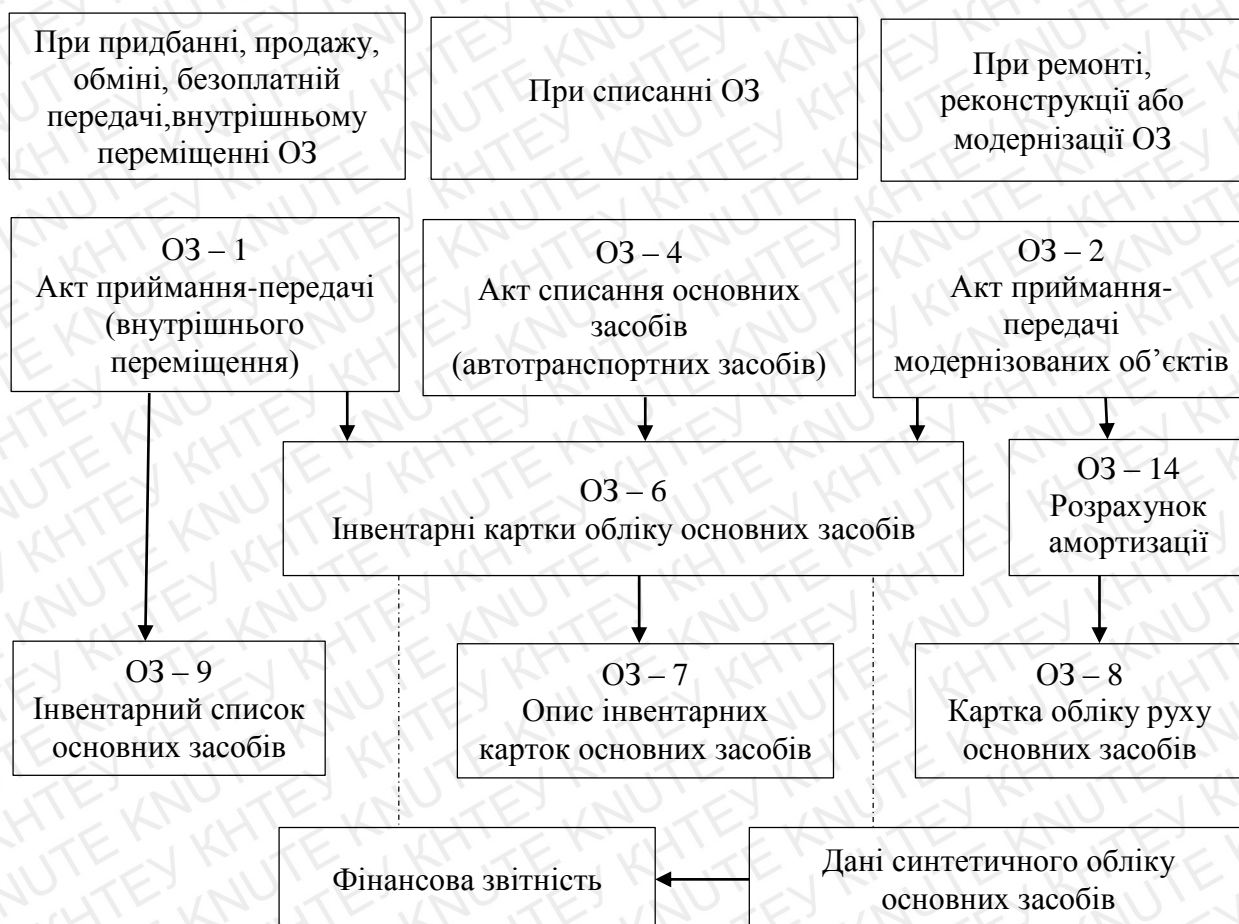
Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 027,8	9 602,3
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	10 027,8	9 602,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(8 647,2)	(8 342,8)
Інші операційні витрати	2180	(781,8)	(637,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(9 429,0)	(8 980,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	598,8	622,2
Податок на прибуток	2300	(107,8)	(112,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	491,0	510,2

Первинні документи, що відображають операції з обліку основних засобів на підприємстві ТОВ «Хостпро Лаб»

Типова форма документа	Призначення облікової форми	Особливості оформлення
ОЗ – 1 Акт приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, внутрішнього переміщення основних засобів між підрозділами підприємства, для виключення із складу основних засобів при передачі іншому підприємству.	Складається в одному примірнику на кожний об'єкт. При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів акт складається у двох примірниках. При безоплатній передачі: 2 екземпляри. За плату: у трьох примірниках, перші два – для підприємства та продавця, третій – для покупця.
ОЗ – 2 Акт приймання – здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	Для оформлення приймання – здачі основних засобів із ремонту, реконструкції та модернізації.	Якщо ремонт виконує інше підприємство, то акт складається у двох примірниках (другий примірник передається підприємству, що здійснило ремонт основних засобів).
ОЗ – 3 Акт на списання основних засобів	Для оформлення вибуття основних засобів (крім автотранспортних) при повному або частковому їх списанні.	Складається у двох примірниках: один передають до бухгалтерії, другий залишається у відповідальній за зберігання основних засобів особи.
ОЗ - 4 Акт на списання автотранспортних засобів	Для оформлення списання вантажних або легкових автомобілів, причепів чи напівпричепів при їх ліквідації.	Складається у двох примірниках: один передають до бухгалтерії, другий залишається у відповідальній за зберігання основних засобів особи.
ОЗ - 6 Інвентарна картка обліку основних засобів	Для обліку усіх видів основних засобів, групового обліку однотипних об'єктів, що надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці, мають однакове призначення і характеристики.	Випикується в одному екземплярі на кожний об'єкт або їх групу. У розділі «Коротка індивідуальна характеристика об'єкта» записуються основні якісні та кількісні показники об'єкта або їх групи.
ОЗ – 7 Опис інвентарних карток по обліку основних засобів	Для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів.	Складається в одному екземплярі. Записи здійснюються у розрізі класифікаційних груп основних засобів.
ОЗ – 9 Інвентарний список основних засобів	Для обліку основних засобів за місцем їх знаходження по матеріально – відповідальних особам.	Дані, що містяться в ньому повинні бути тотожними записам у інвентарних картках, що ведуться в бухгалтерії.

Джерело: систематизовано автором на основі [49]

Запропонована схема руху документів з обліку основних засобів в бухгалтерській програмі ТОВ «Хостпро Лаб»

_____ (найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Розрахунок амортизації основних засобів

за _____ 20__ р.

(період)

Інвентарний номер	Назва об'єкта	Вартість, яка амортизується	Річна сума амортизації	Кількість місяців (експлуатації) у періоді	Сума зносу на початок періоду	Сума нарахованої амортизації за період	Сума зносу на кінець періоду (гр. 6 + гр. 7)
1	2	3	4	5	6	7	8
Всього							

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку

_____ (підпис)

_____ (посада, ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)